

**REPUBLIKA SRPSKA
VIŠI PRIVREDNI SUD**

**AKTUELNA PITANJA
IZ PRAKSE PRIVREDNIH SUDOVA
REPUBLIKE SRPSKE**

Radni materijal za seminar
(pitanja sa odgovorima)

Banja Luka, novembar 2025. godine

S a d r Ź a j

		Broj pitanja	Str.
I	PARNIČNI POSTUPAK	1-8	5.
II	IZVRŠNI POSTUPAK	9-24	10.
III	MATERIJALNO PRAVO	25-28	23.
IV	UPIS U REGISTAR	29-31	25.
V	STEČAJ	32-41	26.
VI	LIKVIDACIONI POSTUPAK	42	35.
VII	SUDSKE TAKSE	43-44	36.

U tekstu se koriste sljedeći materijalni propisi:

- ZPP: Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik Republike Srpske", 58/2003, 85/2003, 74/2005, 63/2007, 105/2008 - odluka US, 45/2009 - odluka US, 49/2009, 61/2013, 109/2021 - odluka US i 27/2024),
- ZIP: Zakon o izvršnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 59/2003, 85/2003, 64/2005, 118/2007, 29/2010, 57/2012, 67/2013, 98/2014 i 66/2018),
- ZOO: Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/1978, 39/1985, 45/1989 - odluka USJ i 57/1989 i "Službeni glasnik Republike Srpske", br. 17/1993, 3/1996, 37/2001 - dr. zakon, 39/2003 i 74/2004),
- ZOSP: Zakon o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 124/08, 3/09, 58/09, 95/11, 60/15, 107/19)
- ZOOS: Zakon o obaveznim osiguranjima u saobraćaju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 82/2015, 78/2020 i 1/2024)
- ZS: Zakon o stečaju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 16/2016),
- Pravilnik o utvrđivanju standarda za upravljanje stečajnom masom (“Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 54/2017)
- Pravilnik o naknadama i nagradama za rad stečajnog upravnika i članova odbora povjerenika („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 30/18)
- ZLP: Zakon o likvidacionom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 82/19)
- Zakon o republičkoj upravi ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 115/2018, 111/2021, 15/2022, 56/2022, 132/2022 i 90/2023)
- ZRPS: Zakon o registraciji poslovnih subjekata (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 67/2013, 15/2016 i 84/2019),
- ZPD: Zakon o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 127/2008, 58/2009, 100/2011, 67/2013, 100/2017, 82/2019 i 17/2023),

- ZZPD: Zakon o zanatsko-preduzetničkoj djelatnosti („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 117/2011, 121/2012, 67/2013, 44/2016 i 84/2019)
- ZSP: Zakon o samostalnim preduzetnicima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 98/2024)
- Zakon o JRTV sistemu BiH: Zakon o javnom radio-televizijskom sistemu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 78/2005, 35/2009, 32/2010, 51/2015 i 25/2016)
- ZZO: Zakon o obaveznom zdravstvenom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 93/2022 i 132/2022)
- ZNS: Zakon o notarskoj službi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 28/21)
- ZST: Zakon o sudskim taksama ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 73/2008, 49/2009, 67/2013, 63/2014, 66/2018 i 67/2020)
- Zakon o sistemu javnih službi („Službeni glasnik Republike Srpske", br. 68/07, 109/12, 44/16)

Sadržaj

I.	PARNIČNI POSTUPAK.....	5
1.	PITANJE:.....	5
2.	PITANJE:.....	5
3.	PITANJE:.....	6
4.	PITANJE:.....	7
5.	PITANJE:.....	7
6.	PITANJE:.....	8
7.	PITANJE:.....	9
8.	PITANJE:.....	10
II.	IZVRŠNI POSTUPAK.....	10
9.	PITANJE:.....	10
10.	PITANJE:.....	11
11.	PITANJE:.....	11
12.	PITANJE:.....	11
13.	PITANJE:.....	12
14.	PITANJE:.....	14
15.	PITANJE:.....	15
16.	PITANJE:.....	15
17.	PITANJE:.....	16
18.	PITANJE:.....	17
19.	PITANJE:.....	17
20.	PITANJE:.....	18
21.	PITANJE:.....	20
22.	PITANJE:.....	21
23.	PITANJE:.....	21
24.	PITANJE:.....	22
III.	MATERIJALNO PRAVO	23
25.	PITANJE:.....	23
26.	PITANJE:.....	23
27.	PITANJE:.....	24
28.	PITANJE:.....	24
IV.	UPIS U REGISTAR.....	25

29. PITANJE:.....	25
30. PITANJE:.....	25
31. PITANJE:.....	26
V. STEČAJ	26
32. PITANJE:.....	26
33. PITANJE:.....	28
34. PITANJE:.....	28
35. PITANJE:.....	30
36. PITANJE:.....	31
37. PITANJE:.....	32
38. PITANJE:.....	32
39. PITANJE:.....	33
40. PITANJE:.....	33
41. PITANJE:.....	35
VI. LIKVIDACIONI POSTUPAK	35
42. PITANJE:.....	35
VII. SUDSKE TAKSE	36
43. PITANJE:.....	36
44. PITANJE:.....	37

I. PARNIČNI POSTUPAK

1. PITANJE:

Da li treba usvojiti prijedlog stranke za izvođenje dokaza čitanjem presude/rješenja i zapisnika sa glavne rasprave (koji sadrže izjave svjedoka) iz drugog postupka koji nije pravosnažno okončan jer se radi o javnim ispravama?

ODGOVOR:

Odredbom člana 81. Zakona o parničnom postupku (u daljem tekstu: ZPP) propisano je da će sud prema rezultatima raspravljanja na pripremnom ročištu odlučiti o čemu će se raspravljati i koji dokazi će se izvesti na glavnoj raspravi (stav 1.), te da će prijedloge koje ne smatra bitnim za donošenje odluke odbiti i u rješenju naznačiti razlog odbijanja (stav 2.).

U skladu sa navedenom zakonskom odredbom u svakom konkretnom slučaju prvostepeni sud će cijeniti koji će se dokaziti izvesti na glavnoj raspravi, odnosno koje će dokaze odbiti ukoliko za iste ocijeni da nisu bitni za donošenje odluke.

Odredbom člana 132. stav 1. ZPP definisano je da isprava koju je u propisanom obliku izdao državni organ u granicama svoje nadležnosti, kao i isprava koju je u takvom obliku izdalo pravno ili fizičko lice u vršenju javnih ovlašćenja koje mu je povjereno zakonom ili propisom zasnovanim na zakonu (javna isprava), dokazuje istinitost onoga što se u njoj potvrđuje ili određuje.

U konkretnom slučaju u pitanju je zapisnik iz drugog sudskog spisa u kojem su svjedoci dali svoje iskaze o nekom događaju, koji je vezan za taj konkretan predmet. Takav zapisnik može biti izveden kao dokaz ali sud iskaze svjedoka može cijeniti samo nakon neposrednog izvođenja takvog dokaza i na način kako je to propisano u odredbi člana 143. ZPP. Svjedok je dužan da odgovore daje usmeno, da govori istinu i ne smije ništa prećutati, a sud će ga upozoriti na davanje lažnog iskaza. Sud ne može zasnivati odluku na izjavama svjedoka iz drugog postupka, već ih mora neposredno izvesti.

Sudska praska nije formalni izvor prava, iako snagom argumenata i autoritetom sudova koji izražavaju svoja pravna shvatanja pri tumačenju pravnih normi postaje prihvaćena od strane sudova i time neformalni izvor prava koji se primjenjuje u praksi. Stranke se često u sudskim postupcima pozivaju na ranije odluke sudova u činjenično i pravno istovrsnim sporovima, posebno na odluke viših instanci i mogu takve odluke predlagati kao dokaze, ali to sud u konkretnom predmetu ne veže.

2. PITANJE:

Da li Pravnilnik o postupku utvrđivanja i dokumentovanja neovlaštene potrošnje energije treba izvoditi kao dokaz u parničnom postupku ili se radi o materijalnom propisu koji sud primjenjuje na utvrđeno činjenično stanje, pa se isti ne izvodi kao dokaz, jer se dokazima

utvrđuju činjenice na kojima se zasnivaju tužbeni zahtjevi, a na koje se primjenjuju materijalni propisi prilikom odlučivanja o tim zahtjevima?

ODGOVOR:

Pravilnik o postupku utvrđivanja i dokumentovanja neovlaštene potrošnje električne energije, koji donosi privredno društvo za distribuciju električne energije, ne može se smatrati materijalnim propisom, već isključivo internim aktom društva.

Materijalni propisi (zakoni, podzakonski akti, opšti uslovi i dr.) koji se objavljuju u „Službenom glasniku“ predstavljaju opšte pravne norme koje proizvode pravno dejstvo prema svim licima. Njihovo važenje i primjena uslovljeni su obaveznim objavljivanjem u „Službenom glasniku“, jer tek tada nastaje njihova opšta obaveznost i primjenjivost.

Pravilnik koji je društvo objavilo samo na svojoj internet stranici, bez objavljivanja u „Službenom glasniku“, ne može imati snagu materijalnog propisa, već se u parničnom postupku može cijeniti isključivo kao dokazni materijal.

Za rješenje spora, kada je riječ o neovlaštenoj potrošnji električne energije, pored odredbi ZOO kao materijalni propis ima se primjeniti Zakon o električnoj energiji i Opšti uslovi za isporuku električne energije.

3. PITANJE:

U postupcima gdje je tužilac Radio televizija za naplatu RTV pretplate, na kome je teret dokazivanja brojnog stanja TV prijemnika?

ODGOVOR:

Prema odredbi člana 17. stav 1. Zakona o JRTV sistemu BiH svako domaćinstvo i pravno lice na teritoriji BiH koji posjeduje radio ili televizijski prijemnik dužni su da plaćaju mjesečnu taksu za posjedovanje tog prijemnika (u daljnjem tekstu: RTV taksa) pod uslovima određenim ovim zakonom.

U skladu sa odredbom člana 19. istog zakona smatra se da jedno lice u svakom domaćinstvu i svako registrovano pravno lice u Bosni i Hercegovini imaju radio ili televizijski prijemnik, da se ta pretpostavka može osporiti pisanom izjavom nosioca domaćinstva, odnosno lica ovlaštenog za zastupanje pravnog lica, a da se takva pisana izjava dostavlja javnim RTV servisima i da istovremeno podrazumijeva pristanak da ovlašćeni predstavnik javnih RTV servisa izvrši neposrednu kontrolu tačnosti navoda iz izjave, a u slučaju nedozvoljavanja neposredne kontrole, pisana izjava ne proizvodi pravno djelovanje.

Zakon dalje u odredbi člana 20. određuje da je svako domaćinstvo dužno da plaća RTV taksu za samo jedan prijemnik, bez obzira na njihov ukupan broj u domaćinstvu i da samo jedan član domaćinstva može biti evidentiran kao obveznik plaćanja RTV takse. Ako je u pitanju pravno lice ono je dužno da plaća RTV taksu za svaki prijemnik koji posjeduje, osim onih pravnih lica koji su zakonom izuzeti od plaćanja.

Saglasno odredbi člana 21. istog zakona, svako domaćinstvo ili pravno lice dužni su da javnom RTV servisu prijave nabavku radio ili televizijskog prijemnika u roku od 30 dana, ako se tom nabavkom za njega stvara obaveza plaćanja RTV takse utvrđena ovim zakonom.

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, pod pretpostavkom da svako posjeduje jedan radio ili televizijski prijemnik, postoji dužnost plaćanja RTV takse za jedan prijemnik. Obaveza svakog pravnog lica (osim oni koji su zakonom oslobođeni plaćanja) je da plaća RTV taksu za svaki prijemnik koji posjeduje, što dalje znači da je dužno i da prijavi posjedovanja više od jednog prijemnika. Ako ne posjeduje više prijemnika, pravno lice je dužno o tome dati pisanu izjavu u skladu sa odredbom člana 19. navedenog zakona, u kom slučaju bi tužilac u konkretnom slučaju imao ovlašćenje da izvrši neposrednu kontrolu tačnosti takve pisane izjave. Npr., ako tužilac traži da mu tuženi plati RTV taksu za više prijemnika, tužilac je u obavezi da dokaže da takve prijemnike tuženi posjeduje.

4. PITANJE:

Tuženi je preduzetnik, vlasnik radnje.

Imajući u vidu odredbu Zakona o zanatsko preduzetničkoj djelatnosti kojom je preduzetnik definisan kao fizičko lice koje obavlja preduzetničku djelatnost u svoje ime i za svoj račun radi sticanja dobiti i kao takav je upisan u registar preduzetnika (čl. 6 st. 1), kako treba da glasi pravilna i ispravna oznaka ovakvog tuženog u privrednom sporu?

ODGOVOR:

Odredbom člana 293. stav 3. ZPP propisano je da sud u toku cijelog postupka po službenoj dužnosti pazi da li lice koje se pojavljuje kao stranka može biti stranka u postupku i da li je parnično sposobna.

Samostalna trgovinska radnja nema svojstvo pravnog lica, niti može biti nosilac prava i obaveza, niti može biti stranka u postupku. Ista nema stranačke sposobnosti, a to proizilazi iz odredbe člana 6. Zakona o zanatsko preduzetničkoj djelatnosti, te člana 4. stav 1. tačka 2) novog Zakona o samostalnim preduzetnicima.

Preduzetnik, u smislu ovog zakona, jeste fizičko lice koje obavlja preduzetničku djelatnost u svoje ime i za svoj račun radi sticanja dobiti, i kao takav upisan je u registar preduzetnika, a radnja je samo mjesto za obavljanje preduzetničke djelatnosti.

Pravilno je označiti prvo ime i prezime fizičkog lica, a zatim radnju.

5. PITANJE:

Kada parnične stranke predlože vještačenje iz iste oblasti, ali na druge okolnosti, i predlože druge ličnosti vještaka, da li je dozvoljeno i pod nekim okolnostima opravdano odrediti da po zadatku tužioca radi jedan vještak, a po zadatku tuženog drugi vještak, ili uvijek treba odrediti jednog vještaka i dati mu oba zadatka?

Pojašnjenje pitanja: Iako se desi da zadaci postavljeni na pripremnom ročištu najčešće nemaju podudaranja, tokom vještačenja se često vještaci očituju na iste okolnosti što stvara

problem prilikom obrazloženja odluke (kojem vještaku pokloniti vjeru), ali stranke sve češće insistiraju na dva vještaka navodeći da je takva praksa Okružnog suda u Banjaluci.

ODGOVOR:

Odredbom člana 149. ZPP propisano je da vještačenje vrši jedan vještak (stav 1.), da sud može na prijedlog stranke da odredi više vještaka za različite vrste vještačenja (stav 2.), da se vještaci određuju prvenstveno iz reda imenovanih sudskih vještaka za određenu vrstu vještačenja (stav 3.), da će se složenija vještačenja povjeriti prvenstveno stručnim ustanovama kao što su: bolnice, hemijski laboratoriji, fakulteti i slično (stav 4.), te da ako postoje ustanove za određene vrste vještačenja, kao što su: vještačenje lažnog novca, rukopisa, daktiloskopsko vještačenje i slično, takva vještačenja povjeriće se u prvom redu tim ustanovama (stav 5.).

Iz navedene zakonske odredbe proizilazi da vještačenje vrši jedan vještak, te da sud može odrediti više vještaka samo kada se radi o različitim vrstama vještačenja.

Ukoliko se radi o vještačenju iz iste oblasti, kako se i navodi u pitanju, sud će rješenjem odrediti jednog vještaka, u skladu sa članom 150. ZPP.

Evetnualno ukoliko se radi o složenijem vještačenju isto se može povjeriti stručnim ustanovama, odnosno ukoliko postoje ustanove za određene vrste vještačenja isto će se povjeriti tim ustanovama (član 149. stav 4. i 5. ZPP).

Ukoliko stranke ne postignu sporazum o licu koje treba biti određeno za vještaka, predmetu i obimu vještačenja, sud o tome odlučuje (član 148. stav 3. ZPP).

6. PITANJE:

U situaciji kada treće lice kod kojeg se nalaze isprave potrebne za izradu nalaza vještaka, odbije da sudu i vještaku te isprave dostavi, zbog čega vještak u konačnosti ne može odgovoriti na zadatak vještačenja jedne strane, na koji način bi sud trebao cijeniti tu činjenicu, odnosno može li se ta okolnost staviti na teret (u smislu tereta dokazivanja) onoj strani koja je vještačenja predložila?

ODGOVOR:

Odredbom člana 136. ZPP propisano je da sud može, na prijedlog stranke, narediti trećem licu da podnese ispravu samo kad je ono po zakonu dužno da je pokaže ili podnese, ili kad je riječ o ispravi koja je po svojoj sadržini zajednička za to lice i stranku koja se poziva na ispravu (stav 1.); prije nego što sud donese odluku kojom trećem licu nalaže da podnese ispravu, sud će pozvati treće lice da se o tome izjasni (stav 2.); kad treće lice poriče svoju dužnost da podnese ispravu koja se kod njega nalazi, sud će riješiti da li je treće lice dužno da podnese ispravu (stav 3); kad treće lice poriče da se isprava nalazi kod njega, radi utvrđivanja ove činjenice mogu se izvoditi dokazi (stav 4).

Imajući u vidu prethodno navedenu zakonsku odredbu, te postavljeno pitanje iz koga proizilazi da se isprava nalazi kod trećeg lica koje odbija da istu dostavi vještaku, potrebno je da sud prije

svega riješi da li je treće lice dužno da podnese ispravu, te ako se pravosnažno odluči da jeste, potrebno je u krajnjem slučaju po pravilima izvršnog postupka „pribaviti“ ispravu.

Pravosnažno rješenje o dužnosti trećeg lica da podnese ispravu može se izvršiti po pravilima izvršnog postupka. Sud će ovo rješenje po službenoj dužnosti dostaviti nadležnom izvršnom sudu radi prinudnog izvršenja (član 136. stav 5. ZPP).

Ukoliko sud riješi da treće lice nije dužno da podnese ispravu koja se kod njega nalazi, te se isprava u toku postupka ne pribavi, teret dokazivanja u toj situaciji je na strani koja je i predložila predmetnu ispravu kao dokaz.¹

7. PITANJE:

Da li sud treba donijeti presudu na osnovu priznanja a na osnovu izjave o priznanju koja je dostavljena nakon zaključenja pripremnog ročišta, određivanja vještaka i dostavljanja nalaza vještaka, kada je prema nalazu vještaka šteta daleko veća nego je što je bio prvobitno postavljeni zahtjev tužioca i tužilac nakon prijema nalaza podneskom poveća zahtjev, ali u sudu je prvo primljena izjava o priznanju pa tek onda podnesak o povećanju?

Pojašnjenje pitanja:

Često se dešava da tuženi nakon prijema nalaza vještaka izvrši plaćanje ili prizna onaj prvobitno postavljeni zahtjev, kako bi onemogućio tužioca da preinači zahtjev i poveća ga u skladu sa nalazom vještaka. Kako zakonom nije ograničeno pravo na preinačenje nakon vještačenja, ali niti priznanje nakon održanog ročišta, postavlja se pitanje da li ovo priznanje predstavlja zloupotrebu procesnih ovlaštenja tuženog?

ODGOVOR:

Odredbom člana 180. stav 1. ZPP propisano je da ako tuženi do zaključenja glavne rasprave prizna tužbeni zahtjev, sud će bez daljeg raspravljanja donijeti presudu kojom usvaja tužbeni zahtjev (presuda na osnovu priznanja).

Da bi sud donio presudu na osnovu priznanja potrebno je da tuženi jasno prizna tužbeni zahtjev u cijelosti ili djelimično, da je priznanje dato slobodno i ozbiljno i da nije u suprotnosti sa javnim propisima, javnim poretком ili moralom.

U konkretnom slučaju tuženi je priznao tužbeni zahtjev nakon što mu je dostavljen nalaz i mišljenje vještaka, iz kojeg proizlazi da je tužilac mogao povećati tužbeni zahtjev u skladu sa nalazom vještaka. Pretpostaviti je da tuženi ima namjeru da spriječi tužioca da poveća iznos zbog čega i priznae prvobitni zahtjev.

Sud će u svakom konkretnom slučaju voditi računa da li je priznanje tužbenog zahtjeva dato u skladu sa odredbom člana 10. ZPP koja propisuje zabranu zloupotrebe prava, i utvrdiće da li to priznanje predstavlja zloupotrebu, s ciljem da se onemogući pravo tužioca da uskladi tužbeni zahtjev sa nalazom i mišljenjem vještaka.

¹ Vidi rješenje Višeg privrednog suda broj: 57 O Ps 104767 21 Pž 2 i rješenje broj: 57 O Ps 095443 14 Pž

Ako bi prvostepeni sud zaključio da je priznanje tuženog iskorišteno isključivo da se spriječi povećanje zahtjeva i da se tužilac na taj način dovede u nepovoljan položaj, u tom slučaju može odbiti da donese presudu na osnovu priznanja i da nastavi postupak, što je u skladu sa osnovnim principima parničnog postupka, odredbama člana 1. Protokola br. 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i člana 6. Konvencije.

Zaključak bi bio da sud nije dužan da odmah donosi presudu na osnovu priznanja, ako je očigledno da je to priznanje dato nesavjesno i u nekoj lošoj namjeri.

8. PITANJE:

Da li prokurista može da zastupa pravno lice u parničnom postupku pred sudom?

ODGOVOR:

Odredbom člana 26. Zakona o privrednim društvima (u daljem tekstu: ZPD) propisano je da je prokura zakonska forma ovlašćenja kojom privredno društvo ovlašćuje jedno ili više lica za zaključivanje pravnih poslova i radnji u vezi sa djelatnošću društva.

Prema odredbi člana 301. stav 1. ZPP, stranku (pravno lice) pred sudom mogu zastupati advokat, advokatsko društvo, zaposleni kod tog pravnog lica kao i zakonski zastupnik – direktor.

Ni u jednoj od ovih kategorija se ne može svrstati prokurista. Jedino ako je statutom ili odlukom organa izričito propisano da prokurista ima ovlašćenje i da zastupa društvo u sudskim postupcima, za šta mu je potrebna i posebna punomoć, prokurista bi mogao eventualno zastupati pravno lice u parničnom postupku, pod uslovom da je zaposlen u privrednom društvu.

II. IZVRŠNI POSTUPAK

9. PITANJE:

Da li je sud nakon prodaje imovine izvršenika i donošenja rješenja o dosudi u obavezi prije donošenja rješenja o namirenju donijeti rješenje o troškovima izvršnog postupka?

ODGOVOR:

Članom 109. Zakona o izvršnom postupku (u daljem tekstu: ZIP) je propisano, da se o namirenju tražioca izvršenja i drugih lica, kojima pripada to pravo odlučuje rješenjem, nakon ročišta (član 108. ZIP), na osnovu podataka iz spisa i zemljišne knjige i stanja utvrđenog na ročištu. U obzir se uzimaju samo ona potraživanja o kojima je rješenje o izvršenju postalo izvršno, najkasnije na dan ročišta za diobu.

Iz iznosa dobijenog prodajom, namiruju se prvenstveno i po redoslijedu: troškovi izvršnog postupka, potraživanja založnih povjerilaca, tražioca izvršenja i založnih povjerilaca, koji se po redu namiruju poslije tražioca izvršenja. Kamate se namiruju prije glavnog potraživanja. Tražilac izvršenja bi trebao, da opredijeli troškove na ročištu za diobu cijene (iznosa dobijenog prodajom). Međutim, prema članu 16. stav 6. ZIP, zahtjev za naknadu troškova postupka,

podnosi se najkasnije u roku od 15 dana, od dana završetka postupka. O troškovima postupka odlučuje sud, u izvršnom postupku i u tom postupku određuje na prijedlog stranke izvršenje radi njihova ostvarenja (član 16. stav 7. ZIP). Dovođenje izvršenja je propisano članom 64. ZIP. Namirenje je zadnja izvršna radnja, nakon koje se okončava izvršenje. Ukoliko su nastali troškovi nakon rješenja o namirenju (koji nisu obuhvaćeni rješenjem o namirenju), tražilac izvršenja bi mogao zahtijevati naknadne troškove izvršnog postupka, shodno članu 16. ZIP, u roku 15 dana, od dana završetka postupka.

10. PITANJE:

Da li je sud kojem je dodijeljen predmet na nadležno postupanje u obavezi da od tražioca izvršenja zatraži dostavljanje izvršne isprave sa klauzulom pravosnažnosti i izvršnosti u originalu ili ovjerenom prepisu (čl. 35 ZIP) bez obzira što je prvobitno tražilac uz prijedlog za izvršenje dostavio sudu koji je donio izvršnu ispravu u prvom stepenu?

ODGOVOR:

Članom 35. ZIP je regulisano, kada se uz prijedlog za izvršenje podnosi izvršna isprava, u originalu ili ovjerenom prepisu, na koju je stavljena potvrda o izvršnosti. Ako se prijedlog za izvršenje podnosi sudu, koji je o potraživanju odlučivao u prvom stepenu i koji je donio presudu, odnosno rješenje, uz prijedlog za izvršenje se ne podnosi izvršna isprava. Sud kome je dodijeljen predmet na nadležno postupanje, zatražiće izvršnu ispravu ukoliko se ona ne nalazi u spisu predmeta, koji mu je dostavljen na postupanje, analogno, kao i u situaciji, kada se prijedlog za izvršenje podnosi sudu, koji nije donio izvršnu ispravu.

11. PITANJE:

U toku provođenja izvršenja sudski izvršitelj na adresi izvršenika nije našao pokretne stvari (motorna vozila), a o navedenom je obaviješten tražilac izvršenja dopisom. Nakon prijema dopisa tražilac izvršenja traži da sud izda naredbu policijskoj stanici da se oduzme predmetno vozilo, kao i vlasnička/saobraćajna dozvola prilikom naredne registracije. Da li sud može u izvršnom postupku izdati takvu naredbu policiji?

ODGOVOR:

Na ovo pitanje dat je odgovor u aktuelnoj praksi privrednih sudova iz 2023. godine, a sa dodatnim pojašnjenjem u aktuelnoj praksi privrednih sudova iz 2024. godine.

12. PITANJE:

Tražilac izvršenja (banka) je u izvršnom postupku kupio nekretninu i uknjižio se u javnim evidencijama nekretnina kao vlasnik. Predmetnu nekretninu je, nakon toga, prodao trećem licu koje se upisalo u javnim evidencijama nekretnina na osnovu notarski obrađene isprave. U parničnom postupku tužilac traži utvrđenje ništavosti tog kupoprodajnog ugovora u ½ dijela koji predstavlja njenu bračnu stečevinu. Tužilac u izvršnom postupku nije podnosio prigovor kao treće lice, niti je izvršenik (drugi supružnik) isticao prigovore. Tužena banka je kao tražilac izvršenja znala da predmetna nekretnina predstavlja bračnu stečevinu tužioca i izvršenika jer je tužilac bio jedna od ugovornih strana u ugovoru o

zasnivanju hipoteke na predmetnim nekretninama kao zajedičkoj bračnoj stečevini. Tužilac smatra da je u postupku izvršenja povrijeđeno njegovo pravo na bračnu stečevinu u 1/2 dijela što za posljedicu ima ništavost ugovora o kupoprodaji u dijelu 1/2. Da li se u posebnoj parnici mogu preispitivati sudske odluke (rješenje o dosudi) iz izvršnog postupka? U konkurenciji dva načela: načela zaštite bračne stečevine i načela povjerenja u zemljišne knjige kojem načelu treba dati prednost?

ODGOVOR:

Rješenje o dosudi donosi se, shodno odredbi člana 93. ZIP. Tražilac izvršenja, kao kupac, postao je vlasnikom kupljene nepokretnosti, u izvršnom postupku, upisom u zemljišne knjige (stvarna prava na nepokretnosti stiču se upisom u zemljišne knjige). Zaštita prava kupca u izvršnom postupku je propisana članom 94. ZIP. Ukidanje i preinačenje rješenja o izvršenju poslije provođenja rješenja o dosudi nepokretnosti, nema uticaja na pravo svojine kupca, stečeno prema odredbama člana 93. ovog zakona. Kupac je shodno ovoj odredbi zaštićen, jer se na njega ne odnose dejstva odluka donesenih u kasnijoj fazi postupka, nakon provođenja rješenja o dosudi. Teško je zamisliti, da u ovoj fazi postupka, nakon pravosnažnosti rješenja o dosudi, može doći do ukidanja ili preinačenja rješenja o izvršenju. Kupac je položio cijenu i preuzeo nepokretnost, te se uknjižio, pouzdavajući se u pravilno vođenje izvršnog postupak. Stoga je zaštićen. Suprotno bi vodilo ka pravnoj nesigurnosti, pošto bi se moralo brisati pravo vlasništva kupca i vratiti kupoprodajna cijena, koja je već podijeljena u postupku namirenja, kojom se pristupa odmah nakon rješenja o dosudi. Bračni drug, koji ima pravo $\frac{1}{2}$, po osnovu bračne tekovine, na predmetnu nepokretnost, može podnijeti prigovor trećeg lica (član 51. ZIP), protiv izvršenja, tražeći, da se izvršenje na toj nepokretnosti proglasi nedopuštenim u obimu, u kojem su prava tog lica zahvaćena izvršenjem. Upućivanje na parnicu daje mogućnost trećem licu (bračnom supružniku), da traži odlaganje izvršenja, na osnovu propisane sudske mjere obezbjeđenja, iz člana 273. stav 1. tačka 4. ZPP, do okončanja parničnog postupka za proglašenje nedopuštenosti izvršenja, ako ne bude upućen na parnicu, treće lice nema mogućnost da traži odlaganje izvršenja, jer nije podnosio prigovor, u svojstvu trećeg lica. Treće lice može ostvariti svoja prava protiv tražioca izvršenja izvršenika i nakon odluke o prigovoru, ako je odbijen, ali nema mogućnost da traži odlaganje izvršenja. Nekretnina koju su bračni supružnici stekli radom za vrijeme trajanja bračne zajednice, predstavlja bračnu tekovinu, bez obzira što je jedan supružnik upisan kao vlasnik nekretnine. Ništav je ugovor, kojim jedan bračni supružnik raspolaže zajedničkom imovinom, ako ga drugi supružnik nije ovlastio da upravlja tom imovinom ili se, pa makar i prećutno nije usaglasio sa zaključenjem ugovora. Ako se drugi bračni supružnik prećutno saglasio sa opterećenjem cijele nepokretnosti, hipotekom, ne bi mogao tražiti ništavost ugovora o hipoteci, jer raspolaganje nije preuzeto suprotno normama Porodičnog zakona, pogotovo ako je banka, kao u konkretnom slučaju, postupala saglasno načelu povjerenja u zemljišne knjige.

13. PITANJE:

U konkretnom slučaju postoji nesaglasnost između zemljišne knjige kao javne knjige u koju se upisuju prava na nekretninama i evidentiranog stanja posjeda u katastarskom operatu, odnosno vanknjižnog vlasništva. Tražilac izvršenja je prijedlogom za izvršnje obuhvatio nekretnine samo po evidenciji zemljišne knjige i za to priložio odgovarajuće zemljišno-knjižne izvratke. Sud je odredio izvršenje na nekretninama upisanim u zemljišnoj knjizi. U postupku utvrđivanja vrijednosti predmetnih nekretnina vještak geodetske struke je izvršio poređenje podataka o nekretninama po evidenciji zemljišne knjige i katastra, te stvarnog stanja na terenu. Utvrđeno je da pojedine nekretnine po površini, obliku i stvarnom posjedovnom stanju ne odgovaraju stanju upisa u zemljišnoj knjizi. Na

pojedininim katastarskim parcelama su izgrađeni i objekti u vanknjižnom vlasništvu trećih lica. Sud je nalaz vještaka dostavio tražiocu izvršenja, ali tražilac izvršenja istrajava u stavu da predmet izvršenja trebaju biti sve nekretnine upisane u zemljišnoj knjizi, a koje je obuhvatio svojim prijedlogom.

Da li izvršni sud može sam da ograniči izvršenje samo na nesporne nekretnine?

ODGOVOR:

Tražilac izvršenja je dužan, da uz prijedlog za izvršenje, dostavi dokaz da je izvršenik vlasnik nepokretnosti, a shodno odredbi člana 70. ZIP. Iz pitanja proizlazi, da postoji nesaglasnost između stanja upisanog u zemljišnoj knjizi i stanja upisanog u katastarskom operatu, zbog postojanja vanknjižnog vlasništva.

U praksi postoji institut tzv. „vanknjižne svojine“, odnosno situacija, kada je jedno lice faktički vlasnik nekretnine (kupio na osnovu ugovora, dobio na poklon), međutim, nije sproveo promjenu u javnim evidencijama o nekretninama (zemljišnoj knjizi). Termin „zemljišne knjige“ zamijenjen je terminom „javna evidencija“ (član 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 95/11)). Sticalac prava svojine na nepokretnosti, na osnovu pravnog posla, zakona, nasljeđivanja, pravosnažne odluke suda ili konačne odluke drugog nadležnog organa, ovlašćen je da zahtijeva upis stečenog prava svojine u javne evidencije (član 52. stav 1. ZOSP).

Veliki broj nepokretnosti se nalazi u statusu vanknjižne svojine. Može se desiti, da je jedno lice uredno kupilo stan ili poslovni prostor, platio cijenu i više godina živio u njemu, ali se nikada nije uknjižio kao vlasnik u zemljišnoj knjizi, odnosno katastru. U takvoj situaciji, ako je u međuvremenu protiv ranijeg prodavca pokrenut izvršni postupak, njegov dug će biti naplaćen prodajom toga stana, koji je već ranije prodao kupcu, koji je u posjedu, ali se nije uknjižio. Dakle, postoji opasnost, da kupac koji je uredno kupio stan i platio cijenu, može ostati bez stana, kako bi se namirio dug ranijeg vlasnika. Najsigurniji način da se izbjegnu ovakve situacije, da lica koja su vlasnici nepokretnosti, a nisu se uknjižili, podnesu zahtjev za uknjižbu i upis kod nadležnog RUGIPP-a i na taj način izbjegnu posljedice, koje mogu nastati ponašanjem ranijeg vlasnika. U našem pravom sistemu i sudskoj praksi, te u običnom govoru, pojam „vanknjižne svojine“ postoji (zbog nekonkretnog i neusaglašenog stanja evidencija imalaca prava svojine), neurednoj evidenciji nepokretnosti i prava svojine na istoj, a što je dovelo do izgradnje objekata, bez odobrenja na izgradnju – građevinske dozvole. I u sudskoj praksi se upotrebljava izraz „vanknjižna svojina“, kojom se pokušava zaštititi kupac, koji posjeduje uredno ovjeren ugovor o kupoprodaji, dokaz o isplati cijene i koji je u posjedu nepokretnosti, zamjenjujući uslov upisa svojine u registar nepokretnosti, radnjama ispunjenja ugovora o kupoprodaji.

Nakon stupanja na snagu Zakona o stvarnim pravima, obaveza vlasnika nekretnine jeste, da izvanknjižno vlasništvo pretvori u knjižno.

Iz pitanja proizlazi, da je vještačenjem utvrđeno, da pojedine nekretnine po površini, obliku i stvarnom posjedovnom stanju ne odgovaraju stanju upisa u zemljišnoj knjizi, odnosno, na pojedinim katastarskim parcelama su izgrađeni i objekti u vanknjižnom vlasništvu trećeg lica. Treba poći od toga da predmet izvršenja može biti samo nekretnina, kao cjelina, a ne pojedini dijelovi te nekretnine. Treće lice je sagradilo objekat na nekretnini koja je u zemljišnim knjigama upisana na izvršenika. Pojam nekretnine temelji se na načelu jedinstva nekretnine. Nekretninu čini zemljište i sve ono što je sa njom trajno spojeno. U konkretnom slučaju, to bi značilo da se izvršenje može provesti i na nekretnini koja je u zemljišnoj knjizi upisana na izvršenika, a na

kojoj je treće lice sagradilo objekat, bez građevinske dozvole, odnosno bez upotrebne dozvole, a u skladu sa načelom jedinstvenosti nekretnine. Obaveza vlasnika nekretnine, je da izvanknjižno vlasništvo, na kojem je sagrađen objekat, pretvori u knjižno, da vlasništvo na zemljištu i zgradi upiše kao jedinstveno vlasništvo, obzirom, da treće lice koje je sagradilo objekat, ima vanknjižnu svojinu, odnosno faktički je vlasnik nekretnine. U konkretnom slučaju, lice koje je izgradilo objekat na vanknjižnom vlasništvu bi prigovorom, kao treće lice, moglo tražiti da se izvršenje na toj nekretnini proglasi nedopuštenim, tvrdeći, da ima pravo koje sprečava provođenje izvršenja, a shodno članu 51. do 54. ZIP.

14. PITANJE:

Da li predmet izvršenja mogu biti nekretnine koje su upisane na izvršenika samo u katastarskom operatu, odnosno koje predstavljaju vanknjižno vlasništvo obzirom da se u slučaju javne prodaje na tim nekretninama ne stiče knjižno vlasništvo?

ODGOVOR:

Postupak izvršenja, kada nepokretnost nije upisana u zemljišne knjige je propisana članom 113. ZIP. U konkretnom slučaju proizlazi, da je izvršenik vanknjižni vlasnik, upisan je samo u katastarskom operatu, a ne i u zemljišnoj knjizi. Dakle, moguće je da je izvršenik vlasnik nepokretnosti, ali iz nekog razloga nije upisan u zemljišnoj knjizi, već je vanknjižni vlasnik. Ako je pravo na nepokretnosti upisano na drugo lice u zemljišnoj knjizi, a ne na izvršenika, prijedlogu se može udovoljiti samo ako su ispunjeni uslovi za promjenu zemljišno – knjižnog stanja (član 70. stav 2. ZIP). U tom slučaju, tražilac izvršenja treba da podnese sudu ispravu koja je podobna za upis prava svojine izvršenika, tj. ispravu na osnovu koje je izvršenik stekao vlasništvo nad predmetnom nepokretnosti, npr. ugovor o kupoprodaji, poklonu, rješenje o nasljeđivanju, presuda suda ili odluka državnog organa, o sticanju prava svojine na nepokretnosti.

Bitno je, da se nedvosmisleno može utvrditi, da je izvršenik vlasnik nekretnine na kojoj se sprovodi izvršenje. Izvršni sud postupa shodno odredbi člana 113. stav 3 – 5. ZIP. Tražilac je obavezan, da zahtijeva upis u zemljišnu knjigu, u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja o izvršenju, te da o tome izvijesti sud u roku koji bude određen. Ako ne podnese zahtjev za upis u zemljišnu knjigu, u roku od 15 dana od dana donošenja rješenja o izvršenju ili ne obavijesti sud u određenom roku, postupak izvršenja će se obustaviti. Postupak izvršenja će se nastaviti, nakon što se nepokretnost, koja je predmet izvršenja, upiše u zemljišne knjige, ukoliko takav upis nije u suprotnosti sa zakonom. Sud će na zahtjev i trošak izvršenika objaviti rješenje o izvršenju, u „Službenom glasniku Republike Srpske“ i najmanje dva dnevna lista koja se distribuišu u Republici Srpskoj (član 72. stav 4. ZIP). U slučaju objave rješenja, u skladu sa stavom 4. člana 72. ZIP, zabilježba izvršenja po njenom upisu u zemljišnu knjigu ima dejstvo od momenta kada je rješenje o izvršenju prvi put objavljeno u novinama (stav 5. član 72. ZIP).

Međutim, ako bi upis u zemljišnu knjigu bio u suprotnosti sa zakonom (nemogućnost uspostavljanja zemljišne knjige, zbog postojanja određenih prepreka), sud će obaviti popis zapljene nepokretnosti, shodno stavu 6. člana 113. ZIP i provesti postupak, tako što će zakazati ročište, na koje će pozvati sva lica, koja se mogu izjasniti o predmetnim nekretninama i objaviti zapisnik o popisu zapljene na oglasnoj tabli suda i objaviti oglas u „Službenom glasniku Republike Srpske“ i najmanje dva dnevna lista, u kojima će unijeti sve podatke o nepokretnosti, zatim, kada je održano ročište i kada je zapisnik istaknut na oglasnu tablu suda i pozvati oglasom

sva zainteresovana lica, da pismeno ili usmeno obavijeste sud o razlozima zbog kojih se izvršenje ne može sprovesti na toj nepokretnosti. Zapisnik, koji se objavljuje na oglasnoj tabli suda i u dnevnim novinama, ima značaj upisa izvršenja – odgovora zabilježbi rješenja o izvršenju u javnim knjigama.

15. PITANJE:

Da li sud može obustaviti postupak izvršenja ukoliko je tražilac izvršenja predložio provođenje izvršenja na pokretnim stvarima izvršenika (nekretninama i novčanim sredstvima koje nije odredio) ako isti nije uplatio predujam za izlazak sudskog izvršitelja?

ODGOVOR:

Odredbom člana 16. ZIP je propisano, da troškove postupka u vezi sa određivanjem i sprovođenjem izvršenja prethodno snosi tražilac izvršenja. Prema odredbi stava 2. navedenog člana, tražilac izvršenja dužan je da troškove postupka iz stava 1. ovog člana predujmi u roku koji sud odredi. Sud će obustaviti izvršenje, ako troškovi ne budu opredijeljeni u tom roku, a bez toga se izvršenje ne može sprovesti. Ako u roku ne budu predujmljeni troškovi o kojima zavisi preduzimanje samo neke radnje, ta se radnja neće sprovesti.

Iz navedene odredbe proizlazi, da prethodno troškove postupka snosi tražilac izvršenja. Tražilac izvršenja je dužan da u određenom roku predujmi troškove, koji su neophodni za uspješno sprovođenje izvršenja. Ukoliko to ne učini sud će obustaviti izvršenje, ali pod uslovom da se bez toga izvršenje ne može sprovesti. Dakle, sud može obustaviti izvršenje, ako tražilac izvršenja ne predujmi troškove izvršenja u određenom roku, samo, ako je tražilac izvršenja bio pozvan na polaganje predujma i u pozivu izričito naveden potreban iznos predujma. Stvar je konkretnog slučaja, da li je predujam troškova neophodan, u kojem iznosu i da li se bez predujma izvršenje ne može sprovesti. U svakom slučaju, treba imati u vidu, da sud nema vlastitih sredstava da finansira troškove sprovođenja pojedinih izvršnih radnji, te je neophodno da tražilac izvršenja predujmi troškove postupka, kako bi se pojedine izvršne radnje mogle sprovesti i izvršni postupak realizovati namirenjem potraživanja. Stoga, će se obustaviti izvršenje, ako troškovi postupka ne budu predujmljeni za izlazak sudskog izvršioca, radi obavljanja izvršne radnje zapljene i procjene pokretnih stvari. Radi se o samostalnom osnovu za obustavu izvršenja, za razliku od obustave izvršenja, koje ima u vidu odredba člana 63. ZIP ili odredba člana 125. stav 3. ZIP, odnosno člana 95. stav 1. ZIP.

16. PITANJE:

Kada sud primi na nadležno postupanje predmet iz suda FBIH koji je donio rješenje o mjesnoj nenadležnosti, a isti tim rješenjem nije stavio van snage svoje rješenje o izvršenju kojim je određeno izvršenje na nekretninama izvršenika koje pripadaju mjesnoj i stvarnoj nadležnosti okružnih privrednih sudova u RS.

Da li će sud koji je zaprimio predmet donijeti novo rješenje o izvršenju ili će samo nastaviti provođenje izvršenja imajući u vidu da isto nije stavljeno van snage suda u FBIH?

ODGOVOR:

U skladu sa odredbom člana 4. ZIP, izvršenje sprovodi i određuje sud određen zakonom. Mjesna nadležnost sudova određuje se odredbama ovog zakona i u zavisnosti od sredstava i predmeta

izvršenja. Prema odredbi člana 17. ZPP, sud do pravosnažnosti odluke po službenoj dužnosti, pazi na svoju stvarnu nadležnost.

Prema odredbi člana 67. ZIP za odlučivanje o prijedlogu za izvršenje na nepokretnosti i sprovođenju rješenja o izvršenju nadležan je sud na čijem se području nepokretnost nalazi. Dakle, u izvršnom postupku radi se o isključivoj mjesnoj nadležnosti, koja zavisi od sredstva i predmeta izvršenja.

Okružni privredni sud kome je dostavljen predmet, ne bi mogao nastaviti postupak u fazi u kojoj se predmet sada nalazi. U takvoj situaciji potrebno je predmet vratiti Osnovnom sudu, koji se oglasio stvarno nenadležnim, da stavi van snage svoje rješenje o izvršenju i ukine sve provedene izvršne radnje. Nakon toga, da dostavi stvarno i mjesno nadležnom sudu prijedlog za izvršenje, koji će odlučiti o osnovanosti prijedloga za izvršenje i o svojoj nadležnosti. Ukoliko bi Okružni privredni sud nastavio postupak u fazi u kojoj se predmet nalazi, moglo bi se na primjer desiti, da, ako je izjavljen prigovor o kome nije odlučeno, da privredni sud odlučuje o prigovoru na rješenje koje je donio osnovni sud. U skladu sa odredbom člana 12. ZIP, o prigovoru protiv rješenja o izvršenju, odlučuje sud koji je donio rješenje o izvršenju.

17. PITANJE:

Da li je moguće rješenje o namirenju (djelimično namiren tražilac izvršenja) smatrati izvršnom ispravom u novom izvršnom postupku koji pokreće tražilac izvršenja radi daljeg namirenja i to osnovom ugovora o zasnivanju založnog prava na nekretninama (hipoteka), a kao predmet izvršenja je označena nekretnina koja nije bila predmet ugovora o zasnivanju hipoteke, a tražilac izvršenja se poziva na taj osnov (ugovor o hipoteci) kao izvršnu ispravu i rješenje o namirenju, iako prijedlog ide na nekretnine koje nisu obuhvaćene ugovorom o hipoteci?

ODGOVOR:

Izvršenje se određuje na osnovu izvršne isprave, koje su navedene u članu 23. Zakona o izvršnom postupku, među koje spada i izvršna notarska isprava. Zakonom o notarskoj službi, u članu 76. je propisana, notarski obrađena isprava, kao izvršna isprava, sačinjena u propisanoj formi, sačinjena o nekom pravu potraživanja, koje ima za predmet plaćanje određene sume novca ili davanja određene količine drugih zamjenjivih stvari ili vrijednosnih papira, a dužnik je u ispravi pristao na izvršenje bez odgađanja. Za izvršnost isprava iz stava 1. i 2. člana 76. nije potrebna nikakva dalja aktivnost izvršnog suda. Otpravak originala u svrhu izvršenja regulisan je članom 92. navedenog zakona. Na osnovu otpravka originala u svrhu izvršenja, kao izvršne isprave, može se pokrenuti izvršni postupak, ako se u notarski obrađenoj ispravi dužnik podvrgao neposrednom izvršenju na nekretnini, koja je navedena kao sredstvo obezbjeđenja u ugovoru o hipoteci. Hipotekovana nekretnina služi za obezbjeđenje novčanog potraživanja povjerioca prema dužniku i povjerilac je ovlašten, da na osnovu notarske izvršne isprave predloži izvršenje i namiri se u izvršnom postupku iz vrijednosti samo te nekretnine. Zakon o stvarnim pravima (u daljem tekstu: ZOSP) reguliše založno pravo, kao hipoteku i pravo na namirenje založnog povjerioca, u članu 168. Stoga, nije moguće podnijeti prijedlog za izvršenje za namirenje novčanog potraživanja tražioca izvršenja na nekretninama izvršenika, koje nisu bile predmet hipoteke. Tražilac izvršenja, kao hipotekarni povjerilac, može se namiriti samo iz

vrijednosti opterećene nepokretnosti, a ne iz drugih nepokretnosti na kojima nije zasnovana hipoteka i za koje ne postoji izvršna isprava.

18. PITANJE:

Kako postupiti u situaciji kad Osnovni sud dostavi na nadležnost privrednom sudu predmet, a po rješenju kojim se oglašio stvarno nenadležnim i istovremeno u stavu III tog rješenja stavio van snage presudu koja je donesena i dostavljena strankama, a na koju presudu su stranke uložile dvije žalbe i tužilac i tuženi, a koje žalbe su nakon donošenja rješenja kojim se sud oglašio nenadležnim i stavio van snage svoju presudu, povučene, a Osnovni sud rješenje kojim utvrđuje da su žalbe povučene nije opravosnažio prije dostavljanja spisa privrednom sudu?

Posebno naglašavamo da je sud vezan za presudu čim je donesena, a u smislu člana 197. Zakona o parničnom postupku.

ODGOVOR:

Prije svega, privredni sud kome je od osnovnog suda dostavljen predmet na nadležno postupanje, ispitaće svoju stvarnu i mjesnu nadležnost. Ukoliko prihvati, da je nadležan za postupanje, ispitaće da li još uvijek postoji izvršna isprava, obzirom da iz pitanja proizlazi, da su žalbe povučene, protiv presude na osnovu koje je određeno izvršenje. Ukoliko utvrdi, da ne postoji izvršna isprava, obustaviće izvršenje. U suprotnom, ako su žalbe povučene i ako je nastupila pravosnažnost presude, na osnovu koje je određeno izvršenje, nastaviće postupak izvršenja, zavisno od predmeta i sredstva izvršenja. U skladu sa odredom člana 63. ZIP, postupak izvršenja će se obustaviti, ako izvršna isprava bude pravosnažno ukinuta, preinačena, poništena, stavljena van snage ili na drugi način određeno, da je bez dejstva, odnosno, ako potvrda o izvršnosti bude pravosnažno ukinuta.

19. PITANJE:

Izvršenje je određeno na nekretninama izvršenika, odnosno zemljištu koje je u vlasništvu izvršenika, na način da je izvršenjem obuhvaćeno nekoliko različitih parcela. Izvršena je zabilježba izvršenja.

U toku postupka, utvrđeno je da je na jednom dijelu parcela naknadno izgrađen objekat, koji nije evidentiran u javnim evidencijama iz razloga jer objekat nema sve potrebne dozvole. Dakle, objekat na tim parcelama nije uknjižen kao vlasništvo izvršenika.

Po prijedlogu tražioca izvršenja je izvršeno vještačenje po vještaku geodetske struke, te je utvrđeno da je u međuvremenu došlo do cijepanja parcela (na kojima se objekat nalazi), te da je navedeni objekat dijelom izgrađen na parcelama na kojima je određeno izvršenje, a dijelom na parcelama koje su u vlasništvu trećeg lica. Objekat je jedna cjelina, procijenjen je na cca 700.000,00 KM, i prema skicama koje je dostavio vještak geodetske struke vidljivo je da se otprilike jedna polovina objekta nalazi na parcelama koje su predmet izvršenja, a druga polovina se nalazi na parcelama koje nisu obuhvaćene izvršenjem, dakle u vlasništvu su trećeg lica. Tražilac izvršenja insistira da se izvršenje provede i na izgrađenom objektu.

Kako postupiti u navedenoj situaciji? Da li se ovde radi o situaciji iz glave X ZIP - postupanje u slučaju kada nekretnina nije upisana u zemljište knjige (član 113.)? Dakle,

zemljište je upisano kao vlasništvo izvršenika i obuhvaćeno je rješenjem o izvršenju, međutim poslovni objekat nije uopšte uknjižen i dijelom se nalazi na zemljištu izvršenika, a dijelom na zemljištu trećeg lica.

Da li postupajući izvršni sud treba zastati sa izvršenjem u skladu sa članom 113. stav 3. ZIP u odnosu na te sporne parcele (parcele na kojima se jednim dijelom nalazi neuknjiženi objekat)? U odnosu na ostale nesporne parcele, sud nastavlja sa provođenjem izvršenja.

ODGOVOR:

Iz pitanja ne proizlazi jasno, ko je sagradio građevinski objekat, na zemljištu koje je predmet izvršenja. Ukoliko je objekat izgradio izvršenik, bez građevinske i upotrebne dozvole, na svom zemljištu, ove nepokretnosti mogu biti predmet izvršenja, s tim što ova činjenica utiče na vrijednost nepokretnosti. Kupac može biti zainteresovan da kupi nepokretnost sa objektom, koji je bespravno izgrađen i da ga kasnije legalizuje ili eventualno, da objekat kupi za sebe, bez dalje prodaje, odnosno isključivo za lične potrebe. Ukoliko je građevinski objekat sagradilo treće lice na zemljištu izvršenika, u skladu sa načelom superficies solo cedit (sve što je na zemljištu i ispod zemljišta pripada vlasniku zemljišta), predmet izvršenja može biti samo nepokretnost, kao cjelina, a ne pojedini njeni dijelovi (načelo jedinstva nepokretnosti). Dakle, radilo bi se o građenju na tuđem zemljištu, gdje se pravo svojine stiče po samom zakonu (član 59. ZOSP). Zgrada koju neko sagradi na tuđem zemljištu pripada vlasniku zemljišta. Međutim, savjesnom graditelju pripada zgrada sa zemljištem, koje je potrebno za njenu redovnu upotrebu, a prijašnji vlasnik zemljišta ima pravo da zahtijeva naknadu u visini tržišne vrijednosti zemljišta. Ukoliko je građevinski objekat jednim dijelom sagrađen na zemljištu izvršenika, a drugim dijelom na zemljištu trećeg lica („otprilike 1/2“), izvršenje bi se moglo provesti samo na dijelu izvršenikove nekretnine (zemljišta i građevinskog objekta). Ukoliko bi se radilo o suvlasništvu, tada bi se izvršenje na nepokretnosti provelo u skladu sa odredbom člana 69. ZIP.

U konkretnom slučaju, ne mogu se primijeniti odredbe iz glave X Zakona o izvršnom postupku, koje regulišu postupak izvršenja na nepokretnostima koje nisu upisane u zemljišne knjige (član 113. ZIP).

20. PITANJE:

Prigovor i/ili žalba na rješenje o obustavi postupka?

U izvršnom postupku sud donosi odluke u obliku zaključaka ili rješenja (član 11. stav 2. ZIP).

Rješenjem se meritorno odlučuje u izvršnom postupku, dok se zaključkom odlučuje o upravljanju postupkom i o drugim pitanjima kada je to predviđeno zakonom.

Redovni pravni lijekovi u izvršnom postupku su prigovor i žalba. Protiv rješenja donesenog u prvom stepenu može se izjaviti prigovor, a žalba kad je to ovim zakonom određeno (član 12. stav 2. ZIP). Zakonom o izvršnom postupku je predviđeno da se žalba može izjaviti protiv rješenja donesenog po prigovoru (član 12. stav 4. ZIP), protiv rješenja kojim se odbacuje ili odbija prijedlog za izvršenje (član 46. stav 3. ZIP), protiv rješenja kojim se

odbija ili prihvata prijedlog za protivizvršenje (član 55. stav 4. ZIP), protiv rješenja o dosudi (član 93. stav 3.), protiv rješenja o namirenju (član 109. stav 5. ZIP) i protiv rješenja kojim se izvršeniku daje naknadni primjereni rok za izvršenje obaveze (član 194. stav 2. ZIP).

Kada se navedeno uzme u obzir, to jeste da se žalba izjavljuje samo kada je zakonom predviđena, da li se onda rješenje o obustavi postupka iz člana 125. stav 3. ZIP ili člana 131. stav 5. ZIP pobija prigovorom ili žalbom, odnosno ko je nadležan za odlučivanje o tom pravnom lijeku, prvostepeni ili drugostepeni sud?

ODGOVOR:

Odluke u postupku izvršenja sud donosi u obliku rješenja ili zaključka. Izvršni postupak obuhvata dva stadija, određivanje izvršenja i sprovođenje izvršenja. U stadiju sprovođenja izvršenja, najčešće se odlučuje zaključkom. Zato je veoma bitno, koje će se odluke donijeti u formi zaključka, a koje u formi rješenja. Zaključkom se izdaje nalog sudskom izvršiocu za sprovođenje pojedinih radnji i odlučuje o drugim pitanjima upravljanja postupkom. To su radnje suda u vođenju postupka usmjerene, da se na najpogodniji način ostvari cilj izvršenja. Zajedničko im je da se donese primjenom procesnog prava i da se njima odlučuje o procesnim pitanjima vezanim za upravljanje postupkom.

Razgraničenje rada suda, koje se označava kao upravljanje postupkom od drugih procesnih aktivnosti u postupku ne može biti precizno. Zbog toga, odrednica „upravljanje postupkom“ kao kriterijum nije uvijek dovoljna da se pouzdano odredi kada se odlučuje zaključkom, a kada rješenjem. Indikativne su odredbe zakona u kojima se za pojedine situacije izričito određuje, da se odluka donosi u jednom ili drugom obliku i to će biti značajan putokaz sudskoj praksi u zvaničnim slučajevima. Ovo naročito, jer se protiv zaključka ne može izjaviti pravni lijek. Zato bi trebalo ići na rješenje i tamo gdje se žalba ne smije isključiti, bez obzira, što se, eventualno, odlučuje o upravljanju postupka, vodeći računa o relaciji prethodna – konačna odluka. Rješenje je procesna radnja, kojom se odlučuje u meritumu, osnovanosti prijedloga za izvršenje i drugih traženja o kojima se odlučuje primjenom materijalno – izvršnog prava. Pored toga, rješenjem se odlučuje i o određenim procesnim pitanjima, koja nisu u sferi „upravljanja postupkom“ (izvršenje će se obustaviti rješenjem, ako nastupe procesne smetnje). Pitanje forme i sadržine odluka u postupku i vezanost suda donesenim odlukama, nije neposredno uređeno u ZIP. Zaključkom se ne rješava u meritumu, već mahom po pitanjima upravljanja postupkom i o drugim važnim procesnim pitanjima. Redovno se odluka iz zaključka konzumira u rješenju – aktu, koji se može napadati žalbom.

Ustavno je pravilo, da se protiv prvostepenih odluka sudova, može izjaviti žalba. Samo izuzetno u određenim slučajevima, zakonom se može uskratiti pravo na žalbu, pod uslovom, da je na drugi način obezbjeđena pravna zaštita. To onda znači, da se stranci uskraćuje pravo na žalbu, tek, ako je to određeno zakonom. Nedostatak odredbe, kojom bi žalba bila zabranjena pretpostavlja, da stranka ima pravo, da izjavi ovaj pravni lijek. Pored odredbi ZIP, kojima se izričito uskraćuje pravo na žalbu „osim, ako je ovim zakonom drugačije određeno“, treba tumačiti tako, da su ovdje relevantne i odredbe ZPP, kako to određuje član 21. ZIP. Prema članu 233. ZPP, protiv rješenja prvostepenog suda može se uložiti žalba osim, ako je zakonom određeno, da žalba nije dozvoljena. Analiza pojedinih odredbi ZPP, kojim se zabranjuje ulaganje žalbe na određena rješenja donesena u parničkom postupku pokazuje, da se to prenosno odnosi i na izvršni postupak. Međutim, primjena ovih odredbi ZPP nema veći domašaj, pošto se ovdje o upravljanju

postupku pretežno odlučuje zaključkom (u parničnom postupku rješenje, protiv koje odluke, inače, nije dozvoljen pravni lijek). Neka rješenja se pobijaju žalbom, a neka prigovorom.

Protiv rješenja donesenog u prvom stepenu, može se izjaviti prigovor, a žalba kada je to ovim zakonom određeno. Iz ovog proizlazi, da je pravilo u izvršnom postupku, da se prvostepeno rješenje pobija prigovorom, a ako je prigovor isključen isto se pobija žalbom, ukoliko je žalba dopuštena, odnosno, ukoliko ista nije isključena zakonom. Ako prigovor nije dopušten, prvostepeno rješenje se pobija žalbom, što je i cilj odredbe člana 12. stav 1. i 2. ZIP, a shodno primjeni odredbi ZPP (član 21. ZIP), odnosno, pravo na žalbu može biti uskraćeno stranci, tek ukoliko je zakonom određeno da je ista nedopuštena.

U konkretnom slučaju, rješenje o obustavi postupka, iz člana 125. stav 3. ZIP (bezuspješan pokušaj zapljene) i rješenje iz člana 131. stav 5. ZIP (obustava postupka, ako ni jedna stranka ne predloži održavanje drugog javnog nadmetanja u propisanom roku ili ako se stvari ne uspiju prodati na drugom javnom nadmetanju, odnosno putem neposredne pogodbe), se može pobijati žalbom. Ovo rješenje se ne može pobijati prigovorom, već samo žalbom, jer zakonom nije određeno da je žalba protiv navedenih rješenja nedopuštena. Rješenjem o obustavi postupka okončava se izvršni postupak, te je žalba dozvoljena, jer ne postoji drugi način, da tražilac izvršenja obezbijedi pravnu zaštitu, ukoliko smatra, da je rješenje nezakonito.

21. PITANJE:

Izvršenje na imovini koja predstavlja osnivački ulog.

Lice A je osnivač društva sa ograničenom odgovornošću B, te je kao osnivački ulog unio nepokretnost. U međuvremenu je pokrenut izvršni postupak protiv lica A, te je kao sredstvo izvršenja predloženo izvršenje na nepokretnosti (koju je lice A unijelo kao osnivački ulog u društvo B), te je dostavljen izvod iz ZK iz kojeg slijedi da je nepokretnost i dalje uknjižena na lice A. Društvo sa ograničenom odgovornošću B podnosi prigovor trećeg lica, uz obrazloženje da je ono vlasnik navedene nepokretnosti, jer iako isto ne slijedi iz ZK navedena nepokretnost je trenutkom unosa uloga u društvo B, prilikom osnivanja, postalo vlasništvo društva B. Društvo B je upućeno na parnicu.

Da li društvo B u pogledu predmeta izvršenja ima takvo pravo koje sprečava izvršenje?

ODGOVOR:

Imovinu društva čine stvari i prava u vlasništvu društva i druga prava društva. Odredbom člana 13. ZPD je propisano, u stavu 6, kada je predmet uloga pravo svojine, svi uneseni ulozi u imovinu privrednog društva svojina su društva i ne mogu biti korišteni od ortaka, članova i akcionara, kao njihova lična imovina. Osnovna obaveza članova društva je uplata, odnosno unošenje ugovorenih uloga u imovinu društva. Ulozi mogu biti novčani i nenovčani. Na osnovu svog uloga u privredno društvo, ova lica stiču odgovarajući udio u društvu, a akcionari akcije društva. Kada je predmet uloga u društvo svojina, svi takvi ulozi postaju imovina društva.

Kada se radi o ulogu u privredno društvo u nepokretnostima, koje su uknjižene na člana društva, da bi ta nepokretnost postala imovina privrednog društva, neophodno je, da se nepokretnost uknjiži na privredno društvo, obzirom, da se stvarna prava na nepokretnosti stiču uknjižbom, u skladu sa Zakonom o stvarnim pravima.

Odredbom člana 53. ZOSP je propisano, da se pravo svojine na nepokretnostima, na osnovu pravnog posla stiče uknjižbom u javne evidencije, ako zakonom nije drugačije određeno.

Zakonom je propisano šta sadrži svaki osnivački akt privrednog društva, za svaku formu privrednog društva. Pored ostalog upisuje se vrsta i vrijednost uloga svakog osnivača, opis vrste i vrijednosti nenovčanog uloga.

Tražilac izvršenja, će kao izvršenika označiti lice koje je nosilac prava svojine na nepokretnosti i ako je u privredno društvo, kao ulog unijelo nepokretnosti, koje su još uvijek uknjižene na njegovo ime. Privredno društvo, u koje je unijeta predmetna nekretnina, koja je predmet izvršenja i koja se i dalje vodi na ime lica koje je izvršilo ulaganje, može podnijeti prigovor, kao treće lice, tražeći, da se izvršenje na predmetnoj nepokretnosti proglasi nedopuštenim, jer ima takvo pravo koje sprečava izvršenje. U skladu sa članom 52. ZIP, izvršni sud će o prigovoru trećeg lica odlučiti u izvršnom postupku ili će treće lice uputiti na parnicu, shodno odredbi člana 52. i 53. ZIP.

22. PITANJE:

U toku izvršnog postupka tražilac izvršenja mijenja predmet i sredstvo izvršenja, pa predlaže da se izvršenje provede na nekretninama izvršenika. Međutim, neke od nekretnina su predmet prodaje u izvršnom postupku koji se vodi pred Osnovnim sudom u Srebrenici, pa obzirom na odredbu člana 73. stav 1. i 2. ZIP, to jeste da se nakon upisa zabilježbe izvršenja u zemljišne knjige ne može za namirenje potraživanja istog ili drugog tražioca izvršenja na toj nepokretnosti sprovesti poseban izvršni postupak, ukoliko Okružni privredni sud u Bijeljini donosi rješenje o pristupanju postupku koji se provodi pred Osnovnim sudom u Srebrenici, ima li smetnji za pristupanje postupku jer Osnovni sud u Srebrenici u tom slučaju ne bi bio stvarno nadležan za provođenje izvršenja, jer se izvršenje pred Okružnim privrednim sudom provodi na osnovu izvršne isprave – presuda Višeg privrednog suda u Banjaluci i Vrhovnog suda Republike Srpske (broj predmeta: 59 0 Ip 035217 20 Ip)?

ODGOVOR:

Pristupanje već pokrenutom izvršnom postupku je regulisano članom 73. ZIP. Jedna nepokretnost se ne može prodavati u dva izvršna postupka. Kasniji tražilac izvršenja stupa u već pokrenuti izvršni postupak na istoj nepokretnosti. O tome će se obavijestiti raniji tražilac izvršenja, u čiju je korist prije izvršena zabilježba. U konkretnom slučaju, nema smetnji za pristupanje postupku izvršenja kod Osnovnog suda u Srebrenici. Obzirom da su norme ZIP o pristupanju izvršenju imperativnog karaktera. Stoga, sud kome je kasnije tražilac izvršenja pristupio provodi, odnosno dovršava izvršenje bez obzira koliko ima prisutnih tražilaca izvršenja i o tome obavještava sud koji je donio rješenje o pristupanju tražioca izvršenja u već ranije pokrenutom izvršnom postupku.

23. PITANJE:

U postupcima provođenja izvršenja na pokretnim stvarima izvršenika kupac postavlja zahtjev za predaju u posjed kupljenih pokretnih stvari. Sud je u takvim situacijama donosio zaključak o predaji stvari i slao sudskog izvršitelja uz asistenciju sudske policije da izvrši predaju stvari u posjed kupcu. Međutim, da li na isti način treba postupati i kada

kupac podnese takav zahtjev nakon donošenja rješenja o namirenju, kojim se okončava izvršni postupak u odnosu na pokretne stvari? Ovo iz razloga što rješenje o dosudi predstavlja izvršnu ispravu na osnovu koje kupac može podnijeti prijedlog za izvršenje po osnovu odredaba glave XVII Zakona o izvršnom postupku.

ODGOVOR:

Izvršenje na pokretnim stvarima provodi se njihovom zapljenom, procjenom i prodajom, te namirenjem tražioca izvršenja, iz iznosa dobijenog prodajom (član 118. ZIP).

Odredbe ZIP na nepokretnostima, izuzev člana 71. ovog zakona, primjenjuju se na odgovarajući način i u postupku izvršenja na pokretnim stvarima, ako odredbama glave XI ovog zakona, nije drugačije određeno.

Ukoliko se pokretne stvari, nakon donošenja rješenja o dosudi (član 93. ZIP, u vezi sa članom 125. ZIP), nalaze kod trećeg lica, kome su povjereni na čuvanje (122. ZIP), sud će zaključkom naložiti trećem licu, da ih preda kupcu. Ukoliko se zaplijene i prodane stvari nalaze kod izvršenika, na prijedlog kupca, odnosno tražioca izvršenja, kao kupca, stvari će se oduzeti od izvršenika i uz potvrdu predati kupcu, odnosno tražiocu izvršenja, kao kupcu, shodno odredbama člana 197. ZIP. Ako izvršenik neće da preda zaplijene i kupljene stvari, sudski izvršilac će ih oduzeti od izvršenika. Ako je donijeto rješenje o namirenju tražioca izvršenja i okončan izvršni postupak, u odnosu na pokretne stvari, kupac može na osnovu rješenja o dosudi, koja predstavlja izvršnu ispravu podnijeti prijedlog za izvršenje, po osnovu odredaba člana 196. do 201. ZIP, koje regulišu izvršenje radi predaje i isporuke pokretnih stvari. Ako stvari nisu nađene ni kod izvršenika, niti kod trećeg lica, sud će u istom postupku, na prijedlog tražioca izvršenja procijeniti vrijednost tih stvari i rješenjem naložiti izvršeniku da tražiocu izvršenja u određenom roku isplati iznos te vrijednosti. Obaveza na predaju nepokretnosti, odnosno pokretnih stvari, proizlazi iz rješenja o dosudi, pa za lica na koja se odnosi (izvršenika ili treće lice), nastaje od dostavljanja rješenja o dosudi.

U skladu sa odredbom člana 110. ZIP je propisan gubitak prava na posjed nepokretnosti, odnosno pokretnih stvari, analogno odredbi člana 135. ZIP, te nastaje obaveza izvršenika, da je preda kupcu, odmah nakon dostavljanja rješenja o dosudi, ako zakonom ili sporazumom sa kupcem nije drugačije određeno.

24. PITANJE:

Da li se može primijeniti odredba člana 125. ZIP na situacije kada je sudski izvršitelj izašao na lice mjesta radi popisa pokretnih stvari izvršenika i ustanovio da na predloženoj adresi nema izvršenika ni pokretnih stvari? Naime, postoji značajan broj predmeta u kojima se izvršenje vodi protiv preduzetnika i u kojima sudski izvršitelj prilikom prvog izlaska na lice mjesta radi popisa pokretnih stvari, kada ima obavezu da izvršeniku uruči rješenje o izvršenju, izvršenika ne zatekne na licu mjesta. Da li u takvoj situaciji možemo primijeniti odredbu člana 125. ZIP?

ODGOVOR:

Ukoliko se ustanovi, da izvršenika nema na adresi koja je naznačena u prijedlogu za dozvolu izvršenja, pa slijedom toga, nema ni mogućnosti da se izvrši popis i zapljena pokretnih stvari, prvostepeni sud će o tome obavijestiti tražioca izvršenja i istog pozvati da uredi prijedlog

dostavljanjem tačne adrese ili da s obzirom, da je adresa izvršenika ona koja je i u registru, dostavljanje izvrši na način, kako je to propisano odredbama ZIP.

Do obustave izvršenja, u smislu odredbe člana 125. ZIP, može doći, ako se ni pri ponovnoj zapljeni ne nađu stvari koje mogu biti predmet izvršenja. U ovom slučaju, radi se o objektivnoj nemogućnosti zapljene stvari, jer izvršenik uopšte nema pokretnih stvari podobnih za pljenidbu, a ne zbog toga što nije utvrđena tačna adresa izvršenika. Da bi se obustavilo izvršenje, neophodno je utvrditi, da izvršenik nema stvari koje mogu biti predmet izvršenja. Ukoliko se izvršenik ne zatekne na licu mjesta, a posjeduje pokretne stvari podobne za pljenidbu, izvršenje će se sprovesti i bez prisustva izvršenika, shodno odredbi člana 43. stav 3, 5. i 6. ZIP.

III. MATERIJALNO PRAVO

25. PITANJE:

Koji zastarni rok će sud primijeniti u postupcima koji se vode protiv Fonda zdravstvenog osiguranja Republike Srpske za isplatu zakonske zatezne kamate obračunate zbog neblagovremenog plaćanja obaveza iz zahtjeva za refundaciju neto plate radnika za vrijeme privremene nesposobnosti za rad? Da li primijeniti opšti zastarni rok od 10 godina ili rok od 3 godine za povremena potraživanja?

ODGOVOR:

Prema odredbi člana 372. stav 1. ZOO potraživanja povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), pa bilo da se radi o sporednim povremenim potraživanjima, kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je potraživanje izdržavanja, zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.

Obračunate zakonske zatezne kamate, kao glavno potraživanje, imaju karakter povremenih davanja, te se ima primijeniti rok zastarjelosti od 3 godine, propisan članom 372. stav 1. ZOO.²

26. PITANJE:

Da li se potraživanje iz sudskog poravnanja kojim je utvrđena obaveza dužnika da izmiri dug po osnovu više računa za električnu energiju u ukupnom iznosu, podijeljenom na više mjesečnih rata može smatrati povremenim potraživanjima u smislu člana 379. stav 2. ZOO ili njihovim objedinjavanjem u sudskom poravnanju dolazi do novacije potraživanja odnosno da li nastaje novi pravni osnov?

ODGOVOR:

Kada stranke sudskim poravnanjem utvrde ukupan iznos duga i dogovore novi način isplate duga, konkretno u više mjesečnih rata, nastaje novi osnov za isplatu tog duga.

² Ovakav pravni stav zauzeo je Viši privredni sud na sjednici stručnog kolegijuma, dana 22.01.2025. godine.

Stranka sada ima mogućnost da svoj raniji dug isplati tužiocu u ratama, što se ni u kojem slučaju ne može smatrati povremenim davanjima u smislu člana 379. stav 2. ZOO, već se radi o drugačijem načinu ispunjenja jedinstvenog duga. Tuženi je ranije dug isplaćivao po osnovu dostavljenih računa, a sada taj dug isplaćuje na osnovu sudskog poravnjanja.

Potraživanje iz sudskog poravnjanja, kojim je objedinjen ukupan iznos duga po osnovu više računa za električnu energiju i utvrđena obaveza isplate u ratama, ne predstavlja povremeno potraživanje u smislu člana 379. stav 2. ZOO.

27. PITANJE:

Kod parnica Fonda zdravstvenog osiguranja protiv društava za osiguranje, da li se naknada plate za vrijeme bolovanja povrijeđenih lica, ima smatrati „drugim nužnim troškovima“, u smislu odredbe člana 90. Zakonom o obaveznom zdravstvenom osiguranju kojom je propisano da Fond ima pravo da zahtijeva naknadu troškova liječenja i drugih nužnih troškova za svoja osigurana lica neposredno od društva za osiguranje za štetu koja je nastala upotrebom motornog vozila osiguranog kod tog društva za osiguranje?

ODGOVOR:

Odredbom člana 90. Zakona o obaveznom zdravstvenom osiguranju propisano je da Fond ima pravo da zahtijeva naknadu troškova liječenja i drugih nužnih troškova za svoja osigurana lica neposredno od društva za osiguranje za štetu koja je nastala upotrebom motornog vozila osiguranog kod tog društva za osiguranje.

Odredbom člana 66. ranije važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 18/1999, 51/2001, 70/2001, 51/2003, 57/2003 - ispr., 17/2008, 1/2009, 106/2009, 39/2016 - odluka US, 110/2016, 94/2019, 44/2020 - dr. uredba i 37/2022) propisano je da Fond ima pravo da zahtijeva naknadu troškova liječenja za svoje osiguranike neposredno od zajednice osiguranja imovine i lica koja je nastala upotrebom motornog vozila osiguranog kod te zajednice.

Odredbom člana 31. Zakona o obaveznim osiguranjima u saobraćaju propisano je da je društvo za osiguranje dužno Fondu zdravstvenog osiguranja nadoknaditi stvarnu štetu u okviru odgovornosti svog osiguranika i u granicama obaveza preuzetih ugovorom o osiguranju.

Iz navedenih zakonskih odredbi proizilazi da ukoliko se radi o naknadi plate isplaćene radniku za vrijeme privremene spriječenosti za rad, koja spriječenost je proistekla usljed štete prozrokovane upotrebom motornog vozila, a ne zbog bolesti, tada Fond ima pravo da zahtijeva naknadu i ovih troškova od osiguravajućeg društva kod kojeg je štetnik zaključio ugovor o osiguranju od odgovornosti pričinjene trećim licima.

28. PITANJE:

Da li se na statute ustanova shodno primjenjuju odredbe Zakona o privrednim društvima u pogledu forme statuta tj. da li statuti moraju biti notarski potvrđeni obzirom da Zakon o sistemu javnih službi kao i lex specijalis propisi (npr. Zakon o zdravstvenoj zaštiti, Zakon o apotekarskoj djelatnosti i dr.), ne regulišu formu statuta nego samo propisuju obavezu donošenja istog?

ODGOVOR:

Predma odredbi člana 11. Zakona o sistemu javnih službi, na osnivanje, organizaciju i rad ustanova primjenjuju se propisi koji se odnose na javna preduzeća, ako zakonom nije drugačije određeno.

Na pitanja koja nisu uređena Zakonom o javnim preduzećima shodno se primjenjuju odredbe Zakona o privrednim društvima (član 1. stav 2. Zakona o javnim preduzećima).

Ustanove, bilo javne ili privatne, prilikom registracije obavezno dostavljaju akt o osnivanju, a obavezni su i sačiniti statut. Akt o osnivanju, bilo da je odluka (ako je jedan osnivač) ili ugovor (ako je više osnivača), moraju biti notarski potvrđeni ili obrađeni. Ako je u pitanju ustanova koju osniva jedan osnivač, osnivački akt mora biti potpisan od strane tog osnivača, čiji potpis mora biti ovjeren od strane notara. Osnivački akt ustanove notarski se obrađuje ako ustanovu osnivaju dva ili više osnivača.

Prema odredbi člana 12. stav 2. tačka i) Zakona o sistemu javnih službi, akt o osnivanju između ostalog sadrži i rok za donošenje statuta i imenovanje organa upravljanja i rukovođenja. Ni jednom zakonskom odredbom nije određeno da statut mora biti obrađen od strane notara, pa je zaključak da ovlašteni organ donosi statut ustanove, bez učešća notara.

IV. UPIS U REGISTAR

29. PITANJE:

Da li je prilikom upisa u registar poslovnih subjekata potrebno da punomoć ima istu pravnu formu kao i isprava sačinjena na osnovu date punomoći?

ODGOVOR:

Odredbom člana 2. stav 1. tačka nj) Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Republici Srpskoj propisano je da je podnosilac prijave učesnik u postupku registracije koji je pokrenuo postupak registracije, odnosno lice koje je potpisalo prijavu za registraciju, odnosno prijedlog, a odnosi se na osnivača koji podnosi prijavu, odnosno lice ovlašćeno osnivačkim aktom ili generalnom, odnosno specijalnom punomoći koje su izdate u skladu sa zakonom kojim je takvo lice ovlašćeno da podnese prijavu za upis u Registar.

Pitanje punomoćnika i punomoći regulisano je odredbama Zakona o parničnom postupku, gdje je navedeno ko može biti punomoćnik, pa tako za pravna lica, to su zaposleni kod tog pravnog lica, advokat, odnosno advokatsko društvo (član 301. stav 1. ZPP).

Ovlašteno lice u pravnom licu može opunomoćiti punomoćnika da u njegovo ime podnese prijavu za određenu promjenu u sudskom registru i smatramo da je dovoljna punomoć potpisana od strane lica koje izdaje tu punomoć.

30. PITANJE:

Da li se lice može upisati u svojstvu zastupnika ili kontrolnog člana društva sa ograničenom odgovornošću, ukoliko ne postoji lice koje nema lični interes i koje može dati odobrenje

obzirom da se radi o istom licu i društvima koja imaju istu pretežnu djelatnost, a u smislu odredbe člana 35. i 36. ZPD ili će sud takav zahtjev odbiti?

ODGOVOR:

Odredba člana 36. ZPD upućuje koja lica (a radi se o licima koja imaju dužnost prema društvu) ne mogu direktno ili indirektno biti angažovana u drugom privrednom društvu – zabrana konkurencije.

Zakon je imao u vidu da se za određena lica smatra da bi bilo protivno principu slobodne konkurencije kada bi obavljala neke funkcije ili imali određeni status u društvu koje je konkurentske, pa se zabrana odnosi i na svojstvo zastupnika društva i kontrolnog člana društva. Pretpostavka je da zabrana važi ako ovakav status podrazumijeva obavljanja konkurentske djelatnosti. Zabrana konkurencije je otklonjiva smetnja i društvo koje pogađa ovakav status može da da odobrenje u skladu sa članom 35. ZPD.

Odredbe koje se odnose na zabranu konkurencije su dispozitivne norme, što znači da svako društvo na svoj način, naravno u skladu sa okvirima propisanim u zakonu, svojim osnivačkim aktom ili statutom (ako je riječ o akcionarskom društvu) može urediti i modifikovati te odredbe.

31. PITANJE:

Kod poslovnog subjekta koji nije uskladio organizaciju i opšte akte sa odredbama ZPD, da li se u postupku usklađivanja istog može istovremeno izvršiti i promjena pravne forme u skladu sa odredbama navedenog zakona?

ODGOVOR:

Pitanje obaveze usklađivanja pravne forme organa kapitala, akata i dr. je propisano odredbama člana 442. ZPD i davno su prošli rokovi obaveze tih usklađivanja sa zakonom, a propisane su i sankcije za nepostupanje.

Ukoliko se još takve prijave nalaze pred sudovima, sud bi svakako morao da vodi računa o obliku pravnog lica koje mora biti u skladu sa propisanim oblicima privrednih društava, što podrazumijeva i mogućnost promjene pravne forme na način kako je to zakon propisao i dozvolio, pa je i zaključak da bi trebalo prvo uskladiti svoju organizaciju, odnosno pravnu formu sa postojećim zakonom, pa tek onda izvršiti promjenu pravne forme.

V. STEČAJ

32. PITANJE:

Skupština povjerilaca može odlučiti da se proda stečajni dužnik kao pravno lice (čl. 158 Zakona o stečaju). Pravilnikom o utvrđivanju standarda za upravljanje stečajnom masom članom 48. stavom 2. je regulisano da prodaji stečajnog dužnika kao pravnog lica se pristupa ako se procjena vrijednosti pravnog lica prikazuje da je ovaj vid prodaje povoljniji odnosno da je procijenjena vrijednost pravnog lica veća od procijenjene ukupne vrijednosti pojedinačnih djelova imovine stečajnog dužnika.

Da li i u kojim slučajevima može doći do prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica ako je vrijednost procjene stečajnog dužnika kao pravnog lica niža od vrijednosti pojedinačno procijenjene imovine stečajnog dužnika?

ODGOVOR:

Prodaja stečajnog dužnika kao pravnog lica je specifičan model namirenja povjerilaca stečajnog dužnika, uređen odredbama članova 158. i 159. Zakona o stečaju (u daljem tekstu: ZS), ali, posebno i odredbama člana 26. i člana 48. Pravilnika o utvrđivanju standarda za upravljanje stečajnom masom.

Prodaji stečajnog dužnika kao pravnog lica pristupa se ako procjena vrijednosti pravnog lica prikazuje da je ovaj vid prodaje povoljniji odnosno da je procijenjena vrijednost pravnog lica veća od procjene ukupne vrijednosti pojedinačnih dijelova imovine stečajnog dužnika.

Prednosti namirenja povjerilaca u stečaju prodajom stečajnog dužnika kao pravnog lica su naročito:

- ako stečajni dužnik kao pravno lice više vrijedi u odnosu na njegovu cjelokupnu imovinu, posebno ako se u toj imovini nalaze stvari i prava gdje postoje nejasni (sporni) imovinsko pravni odnosi ili koje bi se stvari i prava mogli prodati ali samo uz visoke troškove
- okončanje unovčenja prodajom stečajnog dužnika kao pravnog lica u relativno kratkom periodu u odnosu na druge načine unovčenja, jer se zaključuje samo jedan ugovor
- troškovi prodaje stečajnog dužnika kao pravnog lica su niži obzirom da je dužina trajanja unovčenja u direktnoj vezi sa njegovim troškovima.

Iako Pravilnik postavlja ekonomski kriterijum kao standard, on ne isključuje mogućnost da skupština povjerilaca (kao najviše tijelo u postupku) odluči drugačije, ali samo ako za to postoje opravdani razlozi zasnovani na interesu povjerilaca.

U praksi, to mogu biti situacije kao što su:

- ako je vjerovatno da se pojedinačna imovina neće moći unovčiti u procijenjenoj vrijednosti (npr. zbog specifičnosti imovine ili nedostatka tržišnog interesa),
 - ako se očekuje da će prodaja kao cjeline omogućiti brže okončanje postupka i smanjenje troškova stečaja,
 - ako postoji konkretan kupac zainteresovan za kupovinu pravnog lica kao cjeline, što osigurava realan priliv,
 - ako se radi o društvu koje posluje u specifičnoj djelatnosti, gdje se poslovna cjelina (ugovori, dozvole, brend) ne mogu razdvojiti bez gubitka vrijednosti.
 - član 158. ZS daje skupštini povjerilaca ovlašćenje da odluči o prodaji dužnika kao pravnog lica, bez izričitog ograničenja da procjena mora biti veća.
- Pravilnik samo postavlja standard za procjenu i preporuku za upravljanje, ali ne isključuje mogućnost drugačijeg rješenja ako se utvrdi da je to u najboljem interesu povjerilaca.

Dakle, moguće je prodati stečajnog dužnika kao pravno lice i kada je njegova procijenjena vrijednost niža od zbira pojedinačnih dijelova, ali samo kada je prodaja kao cjeline izvjesnija, brža ili sigurnija, ako skupština povjerilaca saglasno odluči da je to za njih povoljnije, odnosno

da je takav način prodaje ekonomski svrsishodniji ili izvjesniji za naplatu potraživanja, te ako se odluka obrazloži interesom povjerilaca i sud je odobri (član 159. stav 2. ZS).

Kako odredbama ZS, kao ni Pravilnikom o utvrđivanju standarda za upravljanje stečajnom masom nije izričito zabranjena prodaja stečajnog dužnika kao pravnog lica i kada je njegova procijenjena vrijednost niža od vrijednosti pojedinačno procjenjene imovine stečajnog dužnika, tako se argumentom a contrario nameće zaključak da je takva prodaja dozvoljena, pod gore navedenim uslovima.

33. PITANJE:

Kako postupiti u slučaju kada postoji priznato razlučno pravo povjeriocu koji je srazmjerno priznatom potraživanju većinski povjerilac, a vrši opstrukciju prilikom donošenja odluke o prodaji predmeta razlučnog prava u smislu odredaba ZS i Pravilnika o utvrđivanju standarda za upravljanje stečajnom masom (nedozvoljava prodaju ispod određene cijene koja se i pored više oglašavanja nije uspjela postići, jer nema zainteresovanih kupaca), čime ste stečajni postupak neopravdano odugovlači?

ODGOVOR:

Polazeći od načela stečajnog postupka sadržanih u članovima 11. i 14. ZS prema kojima se stečajni postupak sprovodi radi efikasnog, ekonomičnog i pravičnog namirenja povjerilaca, dalje insistiranje razlučnog povjerioca o prodaji predmeta razlučnog prava po određenoj cijeni, bilo bi suprotno svrsi stečajnog postupka i načelu hitnosti tog postupka.

Stoga, ukoliko su u postupku poštovane sve zakonom propisane radnje (izvršena procjena imovine, više puta sprovedeno oglašavanje, obaviješten razlučni povjerilac i omogućeno mu da iznese prijedlog povoljnijeg unovčenja), ispunjeni su uslovi da se odobri prodaja predmetne imovine i po nižoj cijeni od početno utvrđene, uz zadržavanje prava razlučnog povjerioca na prvenstveno namirenje iz postignutog iznosa u skladu sa članom 163. ZS.

Time se ostvaruje osnovni cilj stečajnog postupka - efikasno unovčenje imovine i namirenje povjerilaca, uz onemogućavanja zloupotrebe prava od strane bilo kog pojedinačnog povjerioca, odnosno u konkretnom slučaju razlučnog povjerioca.

34. PITANJE:

Isplata akontacija stečajnim upravicima.

Odredbom člana 2. stav 1. Pravilnika o naknadama i nagradama za rad stečajnog upravnika i članova odbora povjerilaca (u daljem tekstu: Pravilnik) je propisano da je naknada novčana nadoknada za materijalne troškove (kao što su: troškovi prevoza, dnevnica, troškovi smještaja i sl.), koje su stečajni upravnici, privremeni stečajni upravnici, povjerenici i članovi odbora povjerilaca imali u toku postupka. Stavom 2. te odredbe je propisano da je nagrada novčana nadoknada za rad stečajnih upravnika, privremenih stečajnih upravnika, povjerenika i članova odbora povjerilaca u toku postupka.

Članom 3. Pravilnika uređeno je pitanje nagrade i naknade za rad stečajnog upravnika, privremenog stečajnog upravnika, povjerenika i članova odbora povjerilaca, na način da je propisano da navedena lica imaju pravo na naknadu i nagradu za obavljene poslove u

toku postupka u kojem su imenovani, a koju određuje sudija uz ispunjenje propisanih uslova iz stava (2.) istog člana.

Članom 4. istog Pravilnika propisano je da izuzetno od člana 3, po zahtjevu stečajnog upravnika, privremenog stečajnog upravnika, odnosno povjerenika, kada za to postoje opravdani razlozi, stečajni sudija donosi rješenje kojim se određuje isplata mjesečnih iznosa nagrade, stav 2. te odredbe propisuje da taj iznos ne može biti veći od dvije prosječne bruto plate u Republici Srpskoj u posljednja tri mjeseca, a da zbir nagrada ne može biti veći od ukupnog iznosa nagrade propisane Pravilnikom. U stavu 3. propisano je kada stečajni sudija može odrediti mjesečni iznos nagrade u većem iznosu od iznosa navedenog u stavu 2. iste odredbe.

U praksi Okružnog privrednog suda u Istočnom Sarajevu, kao i u praksi drugih sudova u Republici Srpskoj, javljaju se različita shvatanja/postupanja o postojanju opravdanih razloga za određivanje isplate mjesečnih iznosa nagrade po zahtjevima stečajnih upravnika u kojima ističu da troškove koje imaju u vezi stečajnih predmeta na kojima rade ne trebaju prethodno sami snositi nego im se treba odrediti određeni iznos nagrade na mjesečnom nivou, a na to različito postupanje su ukazivali na sastanku koji je održan u ovom sudu sa stečajnim upravnicima.

Da li je shodno Pravilniku opravdan razlog iz stava 1. odredbe člana 4. Pravilnika za isplatu mjesečnih iznosa nagrade vezan isključivo za uslove propisane u stavu 3. te odredbe ili se i pored nepostojanja tih uslova nagrada na mjesečnom nivou može odrediti? Ako može, koji su to, okvirno, opravdavajući razlozi za određivanje isplate nagrade u mjesečnim iznosima?

ODGOVOR:

Stečajni upravnik je organ stečajnog postupka i njegov rad je pod nadzorom stečajnog sudije.

Prava i obaveze stečajnog upravnika, propisani su članom 64. do 75. ZS.

Naknadu i nagradu za rad stečajnog upravnika određuje stečajni sudija, prema Pravilniku, kako je propisano članom 73. stav 6.

Pravilnik o naknadama i nagradama za rad stečajnog upravnika je dao okvirne iznose, kao i okvirne razloge, koje će stečajni sudija cijeniti, prilikom odlučivanja o visini nagrade.

Naknada se pravda troškovima – računima, koje je stečajni upravnik imao vezano za provođenje postupka stečaja i ima pravo na refundaciju tih troškova, ali i u tom slučaju stečajni sudija mora voditi računa o opravdanosti tih troškova.

Pravilnik ne propisuje razloge kojih se stečajni sudija mora striktno pridržavati, već okvirne razloge, koje će između ostalog stečajni sudija cijeniti prilikom odlučivanja o visini nagrade. To zavisi od složenosti postupka stečaja, obima stečajne mase i poslova stečajnog dužnika. Mjesečna naknada, kako proizlazi iz Pravilnika, opravdano je da se odredi kod složenih predmeta, a Pravilnik predviđa isplatu naknade i nagrade po okončanju postupka ili pojedinih faza postupka, kako je to propisano u članu 3. i 4. Pravilnika.

Dakle, Pravilnik je propisao, okvirne razloge koje će stečajni sudija imati u vidu prilikom odlučivanja o visini naknade, prilikom odlučivanja o tome, da li će odrediti mjesečnu naknadu

ili će se ista isplaćivati po okončanju pojedinih faza postupka ili po okončanju stečajnog postupka. Visina nagrade za rad stečajnog upravnika, cijeni se prema složenosti postupka stečaja i obimu obaveza koje stečajni upravnik u tom postupku ima.

35. PITANJE:

Objave rješenja u stečajnom postupku.

Odredbom člana 102. ZS propisano je da rješenje o otvaranju stečajnog postupka Sud objavljuje na oglasnoj tabli suda, elektronskoj tabli suda, u „Službenom glasniku Republike Srpske“ i na internet stranici APIF-a.

Ranijim zakonskim rješenjem, iz Zakona o stečajnom postupku Republike Srpske („Sl. glasnik Republike Srpske“ broj 26/10), u članu 52. stav 1., bilo je propisano da je stečajni sud dužan da na dan donošenja rješenja, isticanjem na oglasnoj tabli suda, javno oglasi rješenje o otvaranju stečajnog postupka. Oglas se morao objaviti i u „Službenom glasniku Republike Srpske“.

U praksi okružnih privrednih sudova Republike Srpske vidljivo je različito postupanje kada je riječ o objavama rješenja o otvaranju stečajnog postupka u „Službenom glasniku“ po novom zakonu, gdje pojedini sudovi na objavu dostavljaju oglase o otvaranju stečajnog postupka ili samo izreku rješenja, a neki sudovi objavljuju rješenje u cjelosti (uvod, izreka, obrazloženje).

Primjenom odredbe člana 102. ZS da li je sud u obavezi objavljivati cijelo rješenje u „Službenom glasniku Republike Srpske“ ili je ta zakonska odredba ispoštovana i kada se dostavi samo izreka rješenja, odnosno kada se u formi oglasa dostavi informacija o otvaranju stečajnog postupka?

ODGOVOR:

Odredbom člana 102. stav 1. ZS je propisao kome se rješenje o otvaranju stečaja dostavlja.

Ovom zakonskom odredbom je propisano, da se dostavlja rješenje, a ne izreka rješenja ili obavijest o otvaranju stečaja.

Rješenje je odluka suda, koja mora da sadrži sve elemente propisane odredbom člana 191. ZPP, te elemente propisane odredbom člana 99. ZS.

Da se rješenje u cjelosti mora objaviti, proizlazi i iz člana 104. ZS, jer se na taj način omogućava adekvatno izjavljivanje pravnog lijeka. Ovu zakonsku odredbu treba posmatrati i u vezi sa odredbom člana 25. istog zakona, kojom je propisano, na koji način se vrši dostavljanje u postupku stečaja i kada se smatra da je dostavljanje izvršeno, a što je od značaja za određivanje roka za izjavljivanje žalbe.

U skladu sa navedenim, rješenje o otvaranju stečaja mora se objaviti u cjelosti.

36. PITANJE:

Ako je u toku stečajnog postupka stečajnom upravniku rješenjem suda određena isplata mjesečnih iznosa nagrade u skladu sa odredbom člana 4. Pravilnika o nagradama i naknadama za rad stečajnog upravnika i članova odbora povjerilaca, pa tako isplaćeni iznosi mjesečnih nagrada (u skladu sa tim rješenjem) pređu zbirno najvišu visinu određenu članom 8. i 10. istog Pravilnika (zbog dužine trajanja stečajnog postupka) da li je sud obavezan u skladu sa odredbama člana 8. i 10. Pravilnika staviti po službenoj dužnosti rješenje kojim je određena isplata mjesečnih iznosa nagrade van snage ili stečajni upravnik može nastavljati primati mjesečni iznos nagrade iako je isti već primio u mjesečnim iznosima koji zbirno predstavljaju iznos koji je viši od onoga propisanog članom 8. i 10. Pravilnika?

ODGOVOR:

Kriterijumi i način obračuna naknada i nagrada za rad stečajnim upravicima, privremenim stečajnim upravicima, povjerenicima, članovima odbora povjerilaca i drugim licima angažovanim za obavljanje poslova u postupku restrukturiranja, prethodnom stečajnom postupku i stečajnom postupku propisani su Pravilnikom o nagradama i naknadama za rad stečajnog upravnika i članova odbora povjerilaca.

Naknadu i nagradu za obavljanje poslova određuje stečajni sudija u skladu sa članom 3. navedenog Pravilnika.

Izuzetno, a na zahtjev stečajnog upravnika i kada za to postoje opravdani razlozi, stečajni sudija može donijeti rješenje kojim se određuje isplata mjesečnih iznosa nagrade i tada mjesečni iznos se određuje tako da nije veći od dvije prosječne bruto plate u Republici Srpskoj u posljednja tri mjeseca, a ukupan zbir mjesečnih iznosa nagrada ne može biti veći od ukupnog iznosa nagrade propisane ovim Pravilnikom (član 4. stav 1. i 2. Pravilnika).

Može stečajni sudija odrediti mjesečni iznos i u većem iznosu ako stečajni dužnik nastavlja obavljati poslovnu djelatnost tokom stečajnog postupka; ako se vodio ili se vodi postupak reorganizacije i ako se radi o stečaju sa elementom inostranosti. U tom slučaju mjesečni iznos nagrade se određuje tako da nije veći od tri prosječne bruto plate u Republici Srpskoj u posljednja tri mjeseca, a ukupan zbir mjesečnih iznosa nagrada ne može biti veći od ukupnog iznosa nagrade propisane ovim Pravilnikom.

Visina osnovne nagrade za stečajnog upravnika propisana je u članu 8. Pravilnika, a dodatna nagrada u članu 10.

U konkretnom pitanju sud treba prema okolnostima slučaja cijeliti da li je dovoljna nagrada za stečajnog upravnika određena kao osnovna nagrada iz člana 8. Pravilnika, a pošto je određen mjesečni iznos nagrada, cijeliti da li se može odrediti dodatna nagrada, odnosno da li su ispunjeni uslovi iz člana 10. Pravilnika (složenost, dužina postupka, stepen namirenja povjerilaca).

U slučaju da nisu ispunjeni uslovi za dodatnu nagradu, a stečajni upravnik je primio nagradu koja je propisana u najvišem iznosu, logično je da istom ne bi trebala pripadati nagrada u daljem toku postupka, a o tome donijeti odluku.

37. PITANJE:

Ako sud utvrdi u toku stečajnog postupka da stečajni upravnik nije pokrenuo sve sudske postupke, upravne i druge postupke bez odgađanja radi unovčavanja imovine dužnika i namirenja povjerilaca u skladu sa zakonom (član 73. stav 3. tačka 7. i 8.) da li to predstavlja opravdan razlog u smislu odredbe člana 75. stav 4. za njegovo razrješenje i imenovanje drugog stečajnog upravnika?

ODGOVOR:

Obaveze stečajnog upravnika propisane su članom 73. ZS. Između ostalog dužnost stečajnog upravnika je da zastupa stečajnog dužnika, odnosno stečajnu masu u pokretanju sudskih, upravnih i drugih postupaka i da bez odgađanja unovči imovinu stečajnog dužnika i izvrši namirenje povjerilaca u skladu sa ovim zakonom.

Osnovni cilj stečajnog postupka jeste kolektivno i srazmjerno namirenje stečajnih povjerilaca na način kako je to propisao ZS.

Upravljanje imovinom i način vršenja službe stečajnog upravnika podložan je upravnom nadzoru stečajnog sudije i stečajni sudija je ovlašćen da u svako doba zahtijeva od stečajnog upravnika informacije o toku stečajnog postupka. To znači da stečajni sudija mora da usmjerava rad stečajnog upravnika, a sve u cilju povećanja stečajne mase, kako bi se omogućilo namirenje stečajnih povjerilaca. Ako stečajni upravnik ne ispunjava svoje zakonom preuzete obaveze stečajni sudija ima mogućnost da ga razriješi te dužnosti, da imenuje drugog stečajnog upravnika, može mu izreći novčanu kaznu za prekršaj, sve kako je propisano odredbom člana 75. ZS.

Ako je stečajni upravnik svojom krivicom onemogućio pokretanje postupaka koji su uticali na smanjenje stečajne imovine, odnosno onemogućavanja unovčavanja imovine dužnika i namirenja povjerilaca (što je osnovni cilj stečajnog postupka), to bi bio razlog za postupanje u skladu sa odredbom člana 75. stav 4. ZS, što svakako sud u svakom konkretnom slučaju mora cijeliti.

38. PITANJE:

Da li se za izlučne povjerioce primjenjuju rokovi za prijavu njihovog izlučnog prava propisani odredbom člana 100. (30 dana) i 172 stav 2. (tri mjeseca) u vezi sa članom 169. stav 6. i 7. ZS, te da li se takve prijave podnesene nakon isteka navedenih rokova trebaju odbaciti u skladu sa odredbom člana 172. stav 5. istog Zakona?

ODGOVOR:

Prema odredbi člana 15. stav 1. tačka 9. ZS izlučni povjerioci su lica koja imaju pravo, na osnovu svog stvarnog ili obligacionog prava, tražiti da se neki predmet (stvar ili pravo) izdvoji (izluči) iz stečajne mase zato što ne pripada stečajnom dužniku.

Odredbom člana 100. istog zakona propisano je da se u rješenju o otvaranju stečajnog postupka pozivaju povjerioci da u roku od 30 dana od dana objave rješenja u „Službenom glasniku Republike Srpske“ prijave kod stečajnog suda svoja potraživanja u skladu sa članom 169. stav 1. tog zakona; u rješenju o otvaranju stečajnog postupka pozivaju se povjerioci da u roku od 30

dana od dana objave rješenja u „Službenom glasniku Republike Srpske“ obavijeste stečajnog upravnika o tome koja prava osiguranja potražuju na predmetima imovine stečajnog dužnika i na kojim predmetima se potražuje pravo osiguranja, vrsta i razlog nastanka prava osiguranja, kao i osigurano potraživanje (stav 2.).

U skladu sa odredbom člana 169. stav 7. ZS izlučni povjerioci označavaju u prijavi predmet u imovini na koji se njihov zahtjev odnosi, a prema odredbi člana 173. stav 1. istog zakona prije ispitivanja prijava povjerilaca, stečajni upravnik je dužan da upozna povjerioce sa postojanjem izlučnih i razlučnih prava koja imaocima tih prava obezbeđuje privilegovano namirenje potraživanja.

Izlučni povjerioci u toku cijelog stečajnog postupka mogu prijaviti svoje izlučno pravo, jer izlučni povjerilac nije stečajni povjerilac i nema potraživanje prema stečajnom dužniku.

Izlučni povjerilac ne može izgubiti pravo na zaštitu svoje imovine, pa ako to ne postigne u stečajnom postupku svakako može tužbom pokrenuti parnicu za zaštitu svojih prava.

Ako izlučni povjerilac naknadno podnese zahtjev, zahtjev se ne odbacuje već se o zahtjevu mora odlučiti (da li je osnovan ili nije). Ako se utvrdi da je stvar vlasništvo izlučnog povjerioca, mora se izuzeti iz stečajne mase, bez obzira kad je zahtjev podnesen, pod uslovom da stvar nije prodana.

39. PITANJE:

Da li su razlučni i izlučni povjerioci (član 15. stav 7. i 8. ZS) obavezni na plaćanje takse – shodno Zakonu o sudskim taksama i odredbi tarifnog broja 17. stav 2. Taksene tarife?

ODGOVOR:

Razlučni i izlučni povjerioci obavezni su na plaćanje takse za prijavu potraživanja.

Odredbom člana 1. stav 2. Zakona o sudskim taksama (u daljem tekstu: ZST) propisano je da su postupci u kojima se plaća taksa i visina takse za pojedine radnje utvrđeni u Taksenoj tarifi koja je sastavni dio ovog zakona.

Taksenom tarifom je određena visina takse u parničnom i izvršnom postupku, vanparničnom postupku, u postupku stečaja ili likvidacije, u postupku upisa u sudski registar, u upravnom sporu i postupku za sudsku zaštitu te za posebne slučajeve.

Takse u postupku stečaja ili likvidacije određene su Tarifnim brojem 17.

Tarifnim brojem 17. tačka 2. određeno je da se za prijavu povjerilaca u postupku stečaja ili likvidacije plaća taksa u iznosu od 1% od vrijednosti potraživanja, s tim da ne može biti manja od 50,00 KM niti veća od 10.000,00 KM.

40. PITANJE:

Da li sud može odobriti izvještaj stečajnog upravnika i donijeti odluku o nastavku postupka, čak i ako ne postoji odobrenje od skupštine povjerilaca (isti glasaju protiv prijedloga odluka stečajnog upravnika) u situaciji kada sud ocijeni da je izvještaj sastavljen u skladu sa zakonom i u najboljem interesu povjerilaca u skladu sa odredbom člana 76.

tačka 18. ZS? Obrazloženje pitanja: Stečajni postupak traje 8 godina, u tom postupku stečajni upravnik je nekretnine pravosnažno upisao kao vlasništvo stečajnog dužnika, te predlaže prodaju istih i okončanje stečajnog postupka. Stečajni povjerioci na skupštini glasaju protiv navedenog prijedloga o prodaji nekretnina, a pri tom ne žele da im se te nekretnine uruče u srazmjeri njihovih potraživanja.

ODGOVOR:

Skupština povjerilaca je najviši organ povjerilačke autonomije koji odlučuje o najvažnijim pitanjima stečajnog postupka (član 15. tačka 15. ZS).

Skupštinom povjerilaca rukovodi stečajni sudija (član 76. stav 10.).

Izveštajno ročište je ročište na kojem se održava skupština povjerilaca na kojoj se na osnovu izveštaja stečajnog upravnika odlučuje o daljem toku stečajnog postupka (član 15. tačka 31. ZS).

Ako skupština povjerilaca odbije da se izjasni o izveštaju stečajnog upravnika na dva uzastopna izveštajna ročišta, stečajni sudija je ovlašten da odluči o prihvatanju izveštaja i odluka koje je stečajni upravnik predložio (član 76. tačka 18. ZS).

U konkretnom slučaju ne bi se mogla primijeniti navedena odredba, jer ista reguliše situaciju u kojoj su povjerioci bili pasivni, odnosno nisu se izjašnjavali o izveštaju stečajnog upravnika, dok su ovdje povjerioci izričito glasali protiv izveštaja odnosno protiv prijedloga odluka stečajnog upravnika.

Odredbom člana 65. ZS propisane su nadležnosti, odnosno prava i obaveze stečajnog sudije, te je u stavu 3., između ostalog navedeno da stečajni sudija vrši pravni nadzor nad radom stečajnog upravnika, a stavom 4. da je stečajni sudija ovlašten da odluke stečajnog upravnika kojim se krše odredbe ovog zakona ili umanjuje stečajna masa i povređuju prava povjerilaca, staviti van snage.

Dakle, stečajni sudija ima nadzornu ulogu, odnosno da kontroliše rad stečajnog upravnika, ali nema ovlaštenje da donosi odluku suprotnu izglasanoj odluci skupštine povjerilaca, ukoliko se ne radi o situaciji iz citirane odredbe člana 65. stav 4. ZS.

Iz postavljenog pitanja slijedi da se radi o prijedlogu stečajnog upravnika za prodaju nekretnina stečajnog dužnika radi okončanja stečajnog postupka, protiv koje odluke su stečajni povjerioci na skupštini glasali.

Odredbom člana 156. ZS propisano je da nepokretnosti koje nisu opterećene teretima (slobodne nepokretnosti) unovčavaju se pod uslovima i na način koji odredi skupština povjerilaca (stav 1.); ako stečajni upravnik ne dobije saglasnost odbora povjerilaca, odnosno skupštine povjerilaca za unovčavanje nepokretnosti ili ne uspije unovčiti nepokretnost na način iz stava 5. tog člana, dužan je nepokretnost izdvojiti iz stečajne mase i predati povjeriocima srazmjerno njihovim potraživanjima, ako oni prihvate, a ako ne prihvate onda je dužan postupiti u skladu sa članom 183. stav 11. i 12. ovog zakona (stav 6.).

Ako povjerioci ne prihvate imovinu koja se ne može unovčiti, skupština povjerilaca može tu imovinu uručiti Crvenom krstu ili drugoj humanitarnoj organizaciji, socijalnoj i obrazovnoj ustanovi, ako je potrebna organizacijama i ustanovama i ako imovinu prihvate (član 183. stav 11. ZS).

Ako se imovina ne uruči u smislu st. 10. i 11. ovog člana, uručuje se stečajnom dužniku, odnosno članu društva, a ako je ne prihvate, imovina pripada Republici Srpskoj (član 183. stav 12. ZS).

41. PITANJE:

U kom momentu je povjerilac obaveznik plaćanja takse na prijavu potraživanja (shodno Tarifnom broju 17. tačka 2. Taksene tarife), odnosno da li se na nastanak i obavezu plaćanja navedene taksene obaveze primjenjuje odredba člana 6. stav 1. tačka d) Zakona o sudskim taksama ili je istu povjerilac dužan da plati prilikom prijavljivanja potraživanja sudu?

ODGOVOR:

Obaveza plaćanja takse regulisana je Zakonom o sudskim taksama.

Odredbom člana 6. ovog zakona propisano je kada nastaje obaveza plaćanja takse, pa je u tački a) određeno da za tužbu i podneske nastaje danom podnošenja. Narednim tačkama od b) do đ) propisan je nastanak obaveze plaćanja sudske takse na sudske odluke, te je pod tačkom d) određeno da u postupku stečaja ova obaveza nastaje danom donošenja rješenja o glavnoj diobi.

Prijava potraživanja predstavlja podnesak, pa obaveza plaćanja takse na prijavu potraživanja nastaje danom podnošenja prijave sudu.

VI. LIKVIDACIONI POSTUPAK

42. PITANJE:

Dosuđivanje imovine likvidacionog dužnika

U situaciji raspodjele likvidacione mase nakon zaključenog likvidacionog postupka, u skladu sa članom 56. Zakona o likvidacionom postupku, likvidaciona masa se raspodjeljuje vlasnicima kapitala poslovnog subjekta prema učešću u vlasništvu, odnosno u skladu sa odlukom o raspodjeli likvidacione mase.

Da li je pri raspodjeli preostale imovine iz likvidacione mase, a radi sprovodivosti te odluke, neophodno detaljnije identifikovati imovinu koja se dodjeljuje konkretnom vlasniku kapitala (navesti broj računa ili oznaku nekretnine ili iznos na računu itd.) ili je dovoljno samo konstatovati da se na preostaloj imovini zasniva određeno pravo vlasnika kapitala u određenom obimu?

ODGOVOR:

Prema odredbi člana 56. Zakona o likvidacionom postupku, likvidaciona masa se po pravosnažnosti rješenja raspodjeljuje vlasnicima kapitala poslovnog subjekta prema učešću u vlasništvu, odnosno u skladu sa odlukom o raspodjeli likvidacione mase.

Nakon što se namire svi povjerioci i zatvore sve druge obaveze, vrši se raspodjela likvidacione mase vlasnicima poslovnog subjekta prema učešću u kapitalu i to se vrši u skladu sa Zakonom o likvidacionom postupku i odredbama ZPD, vodeći računa i o osnivačkim aktima ako su ta pitanja tim aktima regulisana.

Likvidacioni upravnik je u svakom slučaju dužan da sastavi završni obračun, sastavi prijedlog raspodjele u kome se mora tačno identifikovati imovina (novac, pokretne i nepokretne stvari, zalihe itd.), što se sve unosi u zapisnik o raspodjeli likvidacione imovine, pa je pretpostaviti da je potrebno znati šta konkretno pripada svakom vlasniku kapitala. Posebno ako su u pitanju pokretne stvari, potrebno je opisati predmet (na primjer vozilo), njegovu vrijednost i kome se tačno dodjeljuje.

Identifikacija imovine koja se dodjeljuje je važna radi pravne sigurnosti, kako bi se spriječilo da ne dođe do kasnijeg spora između članova društva, radi poreskih obaveza, te radi upisa promjene vlasništva u pojedinim javnim registrima.

Zaključak bi bio da bi pri raspodjeli preostale imovine u likvidaciji bilo potrebno precizno identifikovati imovinu koja se dodjeljuje konkretnim vlasnicima kapitala.

VII. SUDSKE TAKSE

43. PITANJE:

Članom 10. Zakona o sudskim taksama utvrđeno je da su od plaćanja takse oslobođeni Republika Srpska i njeni organi koji se finansiraju iz budžeta RS. Članom 32. Statuta Fonda PIO utvrđeno je da sredstva za ostvarivanje prava iz penzionog i invalidskog osiguranja i rad Fonda obezbjeđuje se iz budžeta Republike.

Imajući u vidu da se Fond PIO RS često pojavljuje u postupcima da li su isti oslobođeni plaćanja takse na prijavu potraživanja u stečajnom postupku?

ODGOVOR:

Odredbom člana 10. ZST propisano je ko su oslobođeni od plaćanja takse, pa je u članu 1. tačka a) i b) propisano da su od plaćanja takse oslobođeni Republika Srpska i njeni organi koji se finansiraju iz budžeta Republike Srpske, te jedinica lokalne samouprave.

Zakonom o republičkoj upravi Republike Srpske propisano je ko čini republičku upravu i ko obavlja poslove republičke uprave. Organi Republike Srpske su zakonodavni: Narodna skupština koja donosi zakone i izvršni: Vlada Republike Srpske koja sprovodi te zakone, kao i predsjednik republike i Vrhovni sud Republike Srpske.

Odredbom člana 12. stav 3. Zakona o republičkoj upravi je propisano da se za obavljanje određenih poslova uprave iz djelokruga ministarstava, a koji zbog svoje prirode, cjelovitosti i načina obavljanja zahtijevaju određenu samostalnost i posebno organizovanje, formiraju organi uprave u sastavu ministarstava (sekreterijati, zavodi, direkcije, fondovi, agencije i centri).

Fond PIO ima status pravnog lica sa pravima i obavezama i kao takvo nije oslobođeno od plaćanja takse u smislu odredbe člana 10. stav 1. Zakona o sudskim taksama RS.

44. PITANJE:

U situaciji kada je vrijednost spora određena u nižem iznosu nego što je iznos koji je dosuđen jednoj stranci, pa kada stranka izjavi žalbu na presudu, koji iznos će se uzeti kao mjerodavan prilikom određivanja visine sudske takse? Da li iznos prema prvobitno označenoj vrijednosti spora, ili iznos koji je dosuđen stranci (a koji je veći od iznosa koji predstavlja označenu vrijednost spora)?

ODGOVOR:

Odredbom člana 21. ZST propisano je da se u parničnom postupku taksa plaća prema vrijednosti predmeta spora (stav 1.); ako ovim zakonom nije drugačije određeno, odredbe propisa o parničnom postupku na osnovu kojih se utvrđuje vrijednost predmeta spora primjenjuju i prilikom određivanja vrijednosti spora radi naplate takse (stav 2.).

Odredbom člana 31. navedenog zakona propisano je da prvobitno utvrđena vrijednost predmeta spora ostaje kao osnov za plaćanje takse, bez obzira da li se ta vrijednost promijenila u toku postupka (stav 1.); ako se pravnim lijekom, odnosno prigovorom protiv rješenja o izvršenju odluka pobija samo u jednom dijelu, za plaćanje takse za pravni lijek, odnosno prigovor, uzima se vrijednost samo pobijanog dijela (stav 2.).

U skladu sa navedenim zakonskim odredbama, za taksu u prvostepenom postupku relevantna je označena vrijednost spora (osim ako istu sud ispravi u skladu sa odredbama ZPP), a za taksu u žalbenom postupku relevantna je vrijednost predmeta spora o kojoj se u žalbi odlučuje, dakle onaj iznos koji je stvarno dosuđen i koji je pobijan žalbom.

Tako npr, ako tužilac u tužbi označi vrijednost spora 10.000,00 KM, a sud mu u konačnici dosudi 20.000,00 KM, te tuženi izjavi žalbu u cijelosti, dakle na taj iznos od 20.000,00 KM, u tom slučaju za utvrđivanje žalbene takse mjerodavan je iznos od 20.000,00 KM jer je to iznos o kome će se stvarno odlučivati u žalbenom postupku.

Ovdje je potrebno ukazati i na odluku ovog suda broj: 57 0 Ps 108898 16 PŽ od 23.03.2017. godine, u kojoj je dosuđen manji novačni iznos od označene vrijednosti spora, gdje je vrijednost spora bila 19.601,00 KM, dosuđeni iznos 5.828,56 KM.

U navedenoj odluci u obrazloženju iste se između ostalog navodi: „...odredbom člana 31. stav 2. Zakona o sudskim taksama propisano da se vrijednost takse na pravni lijek utvrđuje samo prema vrijednosti pobijanog dijela. U konkretnom slučaju tuženi žalbom pobija iznos od 5.828,65 KM i kamatu. Kamata se nikada ne uzima u obzir prilikom odlučivanja o taksi, već se taksa određuje prema vrijednosti glavnog duga. Kako se radi o očiglednoj omašci suda prilikom obračuna takse na žalbu, to je bila obaveza prvostepenog suda da otkloni tu svoju grešku na koju je osnovano ukazano od strane tuženog podneskom od 07.11.2016. godine.“